

Velja po pošti:

za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6-50
za en mesec " " 2-20

V upravnistvu:

za celo leto naprej K 20.—
za pol leta " " 10.—
za četrt leta " " 5.—
za en mesec " " 1-70

Za pošilj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod iz dvorišča nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod

Upravištvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Upraviškega telefona št. 188.

Inserati:

Enostop. petivrst (72 mm):
za enkrat 13 h
za dvakrat 11 "
za trikrat 9 "
za več ko trikrat 8 "
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta 3/2 K za 100 kg surovega. Davka prosto je za promet na Ogrsko 225.000 meterskih centov, za promet v Avstrijo pa 50.000 meterskih centov.

Izhaja

vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Današnja številka obsega 6 strani.

Nagodba.

Vsebina nagodbe v glavnih potezih.

Dunaj, 16. okt.

Vlada je danes dopoldne predložila nagodbo. Zakon že v naslovu kaže, da med nami in ogrskim ozemljem ni več trgovinsko-carinske zveze, ampak samo pogodba, kar pa je v enem oziru le formalna stvar. Načrt obsega 361 strani, priložen pa mu je daljši uvod, kjer vlada posebno povdarja tiste strani nagodbe, ki so za avstrijske interese ugodne. V tem uvodu je obenem načrtana v poglavitnih potezih vsa nagodba. Potemtakem določuje nagodba sledeče:

Carinska in trgovinska politika.

Kakor vse dosedanje carinsko-trgovinske zveze med Avstrijo in Ogrsko, tudi sedanja carinsko-trgovinska pogodba, naslanjajoč se na nagodbo od 1867., temelji na podlagi **neomejene svobode gospodarskega prometa za notranjo in na podlagi popolne gospodarske skupnosti za zunanjo gospodarsko in trgovinsko politiko**. Sistem carinsko- in trgovinsko-politične skupnosti, ki se je dozdaj naslanjal le na nestalno reciprociteto, se zdaj utrdi poton obvezne pogodbe in se zjamči **vzdrževanje enotne carinske meje** in medcarinskega svobodnega prometa. Ker se avstrijska carinsko-tarifna postava in ogrska provizorična tarifna postava doslovno ne vjemata, se v tej nagodbi določa enotno besediščno tarifnih določb, ki veljajo v carinskem ozemlju in to besediščno tvorilo tudi podlago za trgovinska pogajanja z inozemskimi državami v kolikor jih bo treba še skleniti. Zato nobeno državno ozemlje **ne more svojevoljno izpremeniti bodisi tarifa** v njegovi celoti, bodisi posamezne tarife in je zato treba skupnega sporazumljenja. Ta tarif se mora tudi v obeh državah ozemljih popolnoma enako razlagati in izvajati. Kar se tiče postopanja pri carini, ostanejo določbe o pobiranju in upravljanju carine ter o carinskih nadzornikih neizpremenjene, nova pa je določba (I. člen VI.), da se v enem državnem ozemlju pobrana carina brez njenega dovoljenja v drugem pod nobenim pogojem ne sme vrtniti. Vsled tega bo izostal tudi takozvani medvlakovni promet med carinskimi uradi obeh držav, kar je Avstriji svojčas posebno zelo škodilo pri medvlakovnem prometu z moko na progi Reka-Ala. Nanovo se uredijo carinsko-režijske pavšalne s tem, da se za Avstrijo določi pavšal na 5.500.000 K, ki se bo vsako leto povišal za en odstotek. To pomeni nasproti sedanjemu razmerju za tostransko državno ozemlje dobiček 470.000 K. —

Vprašanja trgovinske politike nasproti inozemstvu so neizpremenjena, kar se tiče njihovega bistva. Tu se je z ozirom na trgovinske pogodbe z inozemstvom, veljavne od 1. marca 1906 naprej, sklenilo, da se niti Avstrija, niti Ogrska ne bosta poslužili v teh pogodbah za 31. december 1915, določene eventualne odpovedi. Tudi ne moreta niti Avstrija niti Ogrska vsaka sama zase odpovedati pogodb, ki nimajo določenega odpovednega termina, dokler velja nagodba.

Obrtna in industrijska politika.

Na tem polju določa nagodba prekoslejš **obratno svobodo**, svobodo naselitve ter osebnega in blagovnega prometa. S pomočjo posebnih določil, ki preprečujejo dvojno obdavčenje blaga, se je svobodni blagovni promet obvaroval pred bremenom pod različnimi pretevezami. **Odpravi se ogrski prevozniki davek na Donavi**, ki je dozdaj oteževal avstrijsko industrijo in avstrijski blagovni promet po Donavi proti vzhodu. Skoro čisto nanovo se je uredilo patentno, trdnjino in vzorčno pravo. Tu je pod gotovimi pogoji obveljalo načelo, da se z registracijo katerega vzorca ali znamke pri kakih avstrijskih trgovinskih zbornicah podeli varstvo tudi za Ogrsko in narobe. Kar se tiče delniških družb, družb z omejenim jamstvom, zavarovalnic, pridobinskih in gospodarskih združenj, so se v pogodbi natančno določili pogoji, pod katerimi lahko razširijo svoje delovanje na drugo državno ozemlje in ustanovijo filijale.

Železniški tarifi.

To vprašanje je bilo skoroda najbolj pereče in sporno. V tem oziru je nagodba na tarifnopolitiških določilih, kakršni so bili v nagodbi od 1903, **mnogo bistveno izpremenila**. Od teh določb ostanejo namreč v veljavi samo še te, da so izključene tajne tarifyne ugodnosti in da se s proveniencami iz obeh državnih ozemelj v vsakem ozemlju postopa paritetično v smislu člena XV. nemške trgovinske pogodbe. **Ugodnosti, ki so se tu dovolile Nemčiji, se priznajo tudi ogrskemu prometu**, zato se pa Ogrska nasprotno obveže, da se v tem oziru oziroma na gotove pritožbe od strani avstrijskih interesov. **Nasprotno se pa vse ostale določbe od 1. 1899 in 1903., ki so Avstrijo občitno oškodovale, popolnoma črtajo**. Avstrijske državne železnice zdaj ne bodo več vezane glede na določitev tarifov na ogrski transitni promet v zahodno inozemstvo (Švico, Francosko), in tudi ne bodo več obvezane velike tarifyne popuste dovoljene za promet z vzhodnimi državami dati na razpolago ogrskemu transitnemu prometu na zahod. Splošno se je z malimi izjemami tovarnina za ogrski transitni promet na avstrijskih državnih železnicah povišala, dostikrat celo do višine lokalnega tarifa. Seveda lahko ogr-

ska državna železnica poviša tranzitne pristojbine za avstrijsko blago, ki gre na Balkan, toda to stopi nasproti nanovo pridobljeni **tarifni svobodni** na avstrijskem ozemlju v ozadje.

Železnica Novo mesto - Metlika - Karlovec. — Železniška zveza z Dalmacijo. — Kašov-Bohumin.

Posebno važno je, da sta se obedve državi sporazumeli glede na železniško zvezo z Dalmacijo. **Zgradili se bosta normalnotirni železniški progi Novo mesto-Metlika-Karlovec in Ogulin-Otočac-Gospic-Gračac-Pridubica-Knin**. Prvo zgradi v kolikor leži na avstrijskem ozemlju, seveda avstrijska vlada, drugo ogrska. **Železnica Novo mesto-Metlika-Karlovec bo zgrajena do oktobra 1910**, Ogulin-Knin pa do decembra 1911. Kar se tiče od Ogrske tako silne zahtevane direktne zveze železnice Kašov-Bohumin z državno železniško progo bohuminsko do nemške državne meje pri Annabergu, **se temu ni ugodilo**, pač pa se je sklenilo v svrhu živahnega prometa zgraditi drugo tračnico med postajama Jablunkov-Tešin, na progi Tešin-Bohumin (Oderberg) pa uvesti v obeh smereh 84 vlakov na dan. **Na progi Jablunkov-Tešin pa se druga tračnica ne položi, dokler ne jame Ogrska graditi na njenem ozemlju ležeč del proge Novo mesto-Karlovec in železnico iz Ogulina v Knin**.

Paroplovba. Zastave.

Kar se tiče zastav ladij, ki plovejo po rekah, bodo v bodoče ladje enega državnega ozemlja, ako plovejo po drugem, obdržale svojo lastno zastavo in zastavo drugega državnega ozemlja kot pozdrav razobesile le, kadar se vsidrajo v pristaniščih. Obedve vladi se nadalje zavežeta, da skleneta posebno pogodbo glede na paritetično postopanje s subvencioniranimi paroplovbenimi podjetji. Kar se tiče trgovske pomorske mornarice, ribarjenja in **trgovinsko-pomorske zastave, ostanejo v veljavi dosedanje določbe**.

Užitn. na.

Te določbe so deloma nove. Obveljalo je pri tem v glavnem načelo, da se **užitninsko davčne določbe uredijo na podlagi skupnega sporazuma med obojema državama tam, kjer je to za varstvo enakih konkurenčnih razmer potrebno**. Ta obveznost velja torej za davčne sisteme, dovolitev gotovih davčnih ugodnosti, davčne povrnitve in bonifikacije pri izvozu čez carinsko mejo. Glede na sladkor n. pr. obvelja, da se celo zviša maksimalna teža pošiljatev, ki jih ni treba prijaviti, kar bo posebno ugodno za mali obmejni promet. V nagodbi se tudi povdarja načelo, da morata obedve državi na polju indirektnih davkov varovati se vseh naredb, ki bi mogle omejiti kon-

kurenčno sposobnost prizadetih industrij enega državnega ozemlja z industrijami drugega. Kar se tiče takozvane »surtakse« na sladkor, da se nasprotno z določbo nagodbe od 1903., naddavek na sladkor ne pobira od vsega sladkorja, ampak le od dela in sicer 3/5 K za 100 kg konsumnega sladkorja in 3/2 K za 100 kg surovega. Davka prosto je za promet na Ogrsko 225.000 meterskih centov, za promet v Avstrijo pa 50.000 meterskih centov.

Agrarna stran nagodbe. — Promet z živino.

Nova živinozdravniška določila v nagodbi so mnogo boljša kot določila naredb od 1899. in parlamentarno nerešenega načrta od leta 1903. Upati je torej, da bo odslej avstrijsko poljedelstvo obvarovano velike škode od strani ogrskega živinskega prometa, oziroma od onod zanešenih živinskih kug. Določbe so v glavnem sledeče, da se dovoljuje vvoziti zdrave klavne prešiče iz neokuženih gospodarstev na konsumne trge in v javne klavnice pod pogojem, da se v teku osmih dni zakolijejo. Vvoziti jih v kraje, kjer ni trgov in javnih klavnic, je dovoljeno le, če se za to prosi za vsak posamezni slučaj in se ta živina zakolje pod živinozdravniškim nadzorstvom v treh dneh. Taka dovoljenja se dajo le, ako je izključena nevarnost kuge. **Prešiče za rejo pa se mora vvoziti le potem železnice, na podlagi dovoljenja za vsak posamezni slučaj in šele tedaj, ako se potem štiridesetdnevne opazovavne dobe dožene, da ni nevarnost, da bi se razširila kaka kuga**. Če se pa vzliče temu zanesu kuga, se lahko vvoz omeji na kuge proste kraje ali pa popolnoma prepove. Da se prepreči gobčena in parkljna kuga, se mora na živinskih trgih goveda za rejo in vporabo, predno se dovoli izvoz, natančno od živinozdravnika preiskati in posebič zaznamovati, da je nemogoča vsaka pomota. Vvožena živina se pa mora tudi na kraju, kamor je namenjena in je došla, od živinozdravnika dotičnega državnega ozemlja preiskati. **Na Ogrskem poslujoči avstrijski živinozdravniški delegati imajo pravico kontrolirati, ali ogrske oblasti izvršujejo pri živini, ki se k nam izvažajo, živinozdravniško kontrolo, katera je dozdaj bila neobvezna**. Kar se tiče izvoza in vvoza živine iz inozemstva, so se sklenile določbe, ki veljajo enako za obedve državni ozemli.

Vinski zakon in borza.

Ogrska se je zavezala svojim sedanjim razmeram nič več primerno zakonodajo glede na preprečitev ponarejanja vin in prometa z vinom prilagoditi se avstrijskemu zakonu od 12. aprila 1907. Nasprotno dovoli avstrijska vlada tokajskemu vinu varstvo glede na seznamo njegove lokalne proveniencije, kakor šnega uživa na podlagi trgovinske pogodbe

LISTER.

Ljubljanski grad v preteklih časih.

(Iz zapuščine prof. Verhovca.)

Velikonočni potres, ki nam ne bo tako brzo izginil iz spomina, je med sto in sto drugimi močno zidanimi in zavoljo svoje starodavnosti častitljivimi zgradbami uničil tudi ljubljanski grad, zidanje, katero je bilo zgrajeno nalašč za to, da se ob njem brezuspešno razbijajo vihere hudih časov. In res, prebil je marsikatero, toda one, ki je 1. 1895. v noči od Velike noči na Veliki ponedeljek prišla nadenj, ni prebil. Razrušil se ljubljanski grad sicer ni zidovje njegovo stoji še pokoncu, toda potres je starodavno poslopje razmikastil in razrahljal. Nekdanjemu svojemu namenu poslopje ne bo služilo nikoli več.

Gotovo je ljubljanski grad jedna najbolj zanimivih in zgodovinsko najbolj znamenitih zgradb, kar jih ima kranjska dežela. Ljubljanski grad ni bil le v nevarnih vihravih vojskih časih branitelj, varuh in zaščitnik pod njegovim ozirom naseljenega ljubljancana, marveč je bil tudi o mirnih časih tesno spojen z dejanjem in nehanjem ljubljanskega meščana.

Ljubljanski grad stoji vrh griča, ki se vzpenja le 60 m visoko, vendar pa skoro na vseh straneh strmo iz obdajajoče nižine. Narod ni imel za ta grič nikoli posebnega imena in ga tudi danes nima, imenuje ga istotako, kakor grad sam. Toda mi moramo zato, da

pozneje ne bo kake zmotnjave in zamenjave, vendar le delati razliko med njima. Zato bom v naslednjem imenoval grič tako, kakor ga imenuje vsak, kdor govori o njem, Ljubljanski Grad, ter bom pisal besedi z veliko začetnico, zgradbo in nekdanjo trdnjavo na tem griču pa bom nazival sicer istotako ljubljanski grad, zavoljo razlike pa pisal obe besedi z malima začetnicama. Ob priliki, ko je bilo gosposkam, magistratu in eraru delati razliko, so imenovali Ljubljanski Grad »Schlossberg«, zgradbo na njem pa »Castell«, ali »Castellgebäude«.

1. Ljubljanski grad v rimskih časih.

Že lega ljubljanskega gradu je strateško eminentno važna, kajti znamenita utrdba stoji na zadnjem, če tudi ne visokem vršičku dolinskega gričevja, kateremu se od zapada ali severozapada približajo skrajni odrastki gorjskih gora; — Rožnik od jedne, Golovec od druge strani. Med njima tekoča Ljubljanica loči ju, ter brani, da se ne dotikata. Sicer pa med Gradom in Rožnikom ni dosti prostora, pa še tisti je močvirnat, v minulih časih je bil seveda še bolj, zato se je nahajala med Gradom in Rožnikom nekaj še večja zev, kakor dandanes, odprtina, po kateri je prihajala že v najstarejših časih jedna najimenitnejših cest, ki drže od Jadranskega morja v notranje avstrijske dežele. Ljubljanski grad je zapiral in zapira to odprtino popolnoma, katero je brez posebnih težav in s skromnimi sredstvi lahko braniti pred sovražnim navalom. Seveda v minulih časih, ko morilno bojno orožje še ni bilo dospelo do take popolnosti, kakor dandanes, je bila lega ljub-

ljanskega gradu še tem važnejša. Dandanes težko, da bi se kak poveljnik s posebnim zaupanjem v povoljni uspeh utaboril in vkopal v ljubljanski grad, toda še v početku tekočega stoletja, ob času Francozov na Kranjskem, je bila ljubljanskemu gradu v vojskini zgodovini naše domovine odločena prav važna uloga.

Da je na tako imenitnem kraju morala že v zgodnjih časih nastati človeško bivališče, je samoobsebi umiliva in popolnoma naravna stvar. In res nam že prva, najstarejša poročila, ki jih podaja zgodovina kranjske dežele, pripovedujejo o rimski naselbini med Gradom in Rožnikom. Nekateri zgodovinarji*) menijo celo, da se je nahajalo na tem kraju in celo na desnem bregu Ljubljanice selišče že pred prihodom Rimljanov, da so že domači in stari Japodi imeli tu močno zgradbo, katera se je vzdržala tudi že po prihodu Rimljanov ter se razcvetala zraven rimske naselbine. Temu ni oporekati kar nikakor, celo prav verjetno je, da je bilo tako, toda stari rimski pisatelji niso zapisali o tem nobene besedice.

Res je, da so se Grki in Rimljani naseljevali radi okoli ali ob vnožju kake akropole, kakega vzvišenega, čez bližnjo okolico več ali manj vzpetega griča, a to velja samo o bivališču mirnega meščana, rokodelca, obrtnika, trgovca, ne velja pa za vojska. Rimskemu vojaškemu taboru akropole ni bilo treba; njega utrdba je bila tudi brez nje močna dovolj. In je bil na mestu sedanjega Gradišča stoječ tabor, o čegar raztezosti, velikosti utrdbi in

drugih odnošajih smo dandanes popolnoma dobro poučeni, vojaška naprava, z namenom, zapirati pot, po kateri so solnčni Italiji pretile nevarnosti od severa doli. O velikosti, raztezosti, utrdbi in drugih odnošajih tega vojaškega tabora, ki se je imenoval ali Emona ali Aquilina, ali Julia, ali kakorkoliže, smo poučeni prav do dobra. Vzraslo je ob njem kar majhno lokalno slovstvo, dokaz, na kako važni točki da je stal tabor, podolgovati četverovogelnik, prav po rimsko natančno zgrajen »castrum«, 320 rimskih korakov (270 stopinj) dolg in 240 širok (40 stopinj), namenjen za 1266 prebivalcev.*) Ozidje — spomin nanje se je ohranil v besedi »na Mirju« (muri urbis) — je bilo že samoposebi jako močno, vrh tega pa še z obilimi stolpi utrjeno, o komur dosti čvrsto pričajo razvaline »na Mirju« — rimska beseda v slovenski obleki. Kamen v teh razvalinah se ti bo rajše odkrnil, kakor pa se odločil od sosednjega kamena, tako čvrsta je malta, ki veže kamen s kamenom še dandanes.

Če pa so imeli Rimljani kako utrdbo tudi na ljubljanskem Gradu? — Nekateri zgodovinpisci pravijo da.**) ter menijo, da so imeli odtod daleč na okoli odprt videk po bližnji in daljni okolici. To svojo misel podpirajo z obilnimi novci in tudi nekaterimi spominskimi kamni, ki so našli na Gradu. Toda z nedvojbno gotovostjo se to ne more dokazati, posebno ker ni zaslediti nič rimskega zidovja, zakaj vse zidovje, kar ga dobiš na Gradu

*) Dr. Alf. Müllner: Emona p . . . Mittheil des hist. Ver. für Krain. 1861. p. 46.

**) Hitzinger po KPandlerju v Mitth. ibid.

*) Valvasor — Dr. Kandler.

med Avstro-Ogsko in Nemčijo tudi v Nemčiji. Ogrska vlada se je nadalje zavezala s pomočjo **borzne reforme** preprečiti in odpraviti gotove nereelne prakse na ogrskih borzah, ki občutno škodijo zlasti prometu poljedelskih pridelkov.

Razsodišče.

Nova je določba, da bo o sporih med obema vladama, ki se tičejo nagodbe, ako se ne doseže med njima samima sporazumljenju, **odločevalo posebno razsodišče**, ki je gotovo zelo koristno. To razsodišče pa ne bo kompetentno o sledečih stvareh: Sklepanje in odpovedanje trgovinskih pogodb z inozemstvom, živinski promet in živinozdravniška policija. (O slednji bo namreč v slučaju dvomov razsojala posebna strokovna komisija iz obeh državnih ozemelj.) Zelo važna pa je določba, da bo to razsodišče razsojalo o sporih glede na **blokno rento in prispevek dežel ogrske krone k bremenom skupnega državnega dolga**. Vsako državno ozemlje imenuje štiri stalne razsodnike, od katerih v vsakem spornem slučaju vsaka vlada delegira dva za razsojanje. Kar se tiče predsedstva, imenuje avstrijska vlada iz najvišjih ogrskih sodnikov pet, ogrska vlada pa iz avstrijskih najvišjih sodnikov pet. Avstrijska vlada nato iz avstrijskih od ogrske vlade imenovanih sodnikov izvoli dva, ravnotako ogrska iz ogrskih od avstrijske vlade imenovanih. Te štiri osebe tvorijo stalno listo, iz katere se za vsak slučaj določi predsednik razsodišča potom ržebanja. **Razsodba je nepreklicna.**

Finančna stran nagodbe.

Ta prevažna zadeva, ki je bila dozda skoroda čisto nerešena, se je zdaj uredila. V prvi vrsti se je tu šlo za ogrski državno-dolžni blok, oziroma za rentni blok. Bilo je namreč dolgoletno sporno vprašanje, po kateri obrestni meri naj se prispevek Ogrske k bremenom skupnega državnega dolga v slučaju odkupščine kapitalizira in ali je Avstrija upravičena del enotne 42 odstotne rente, ki odpade na ogrski obrestni prispevek (ogrski blok), brez dovoljenja Ogrske konvertirati. V prvem slučaju je Ogrska zahtevala 50dstotno kapitalizacijo, dočim je Avstrija hotela privoliti le 42 odstotkov. Nagodba določuje, da v slučaju, ako Ogrska v teku desetih let po konverziji ogrskega bloka kapital poplača, znaša kapitalizacijska obrestna mera 4325 odstotkov, če pa se poplačitev izvrši šele pozneje, obrestna mera polagoma pada, dokler ne doseže po nadaljnjih dvajsetih letih 42 odstotka. Kar se tiče obrestnega prispevka Ogrske za obrestovanje domenskega posojila, je Avstrija zahtevala 238 odstotkov, Ogrska pa 473 odstotke, kot razmerje, v katerem naj Ogrska prispeva k obrestovanju tega dolga. Sporazumljenje se je končno doseglo na podlagi 30 odstotkov = 1.980.000 K. Najbistvenjša točka pa je, da se je Ogrska **zavezala** v teku najdelj 22 let po konverziji ogrskega bloka svoj obrestni prispevek poplačati s povračilom kapitala.

Dvojno obdavčenje.

Prepreči se dvojno obdavčenje podjetij, ki raztezajo svoj promet in obrat na obvede državni ozemljih. Tovarniške zaloge so podvržene davku, **davka proste pa so takozvane vzorčne in komisijske zaloge**, kar odgovarja avstrijski želji. Prepreči se tudi dvojno obdavčenje službenih in pokojninskih dohodkov.

Banka.

Bančno vprašanje se ni rešilo, torej ni odločeno, ali naj ostane banka po preteku bančnega privilegija leta 1910 še skupna ali ne. Ako bo banka samo prosila za podaljšanje privilegija, se z njo začne pogajanja, s čimer se bodo seveda imeli takrat baviti tudi zakonodavni zastopi. **Ker pa je do leta 1917 osigurana carinska skupnost, so se še sedaj storile priprave, kaj naj se ima zgoditi, ako po letu 1910 ne bo banka več skupna.** V tem slučaju se bodo namreč skupne medsebojne finančne obveznosti — tu za nas pridejo v poštev posebno prispevek Ogrske k skupnim izdatkom, ogrski prispevek k državnemu dolgu in indirektni davki, ki so v zvezi z indu-

strijsko produkcijo, **morali plačati v zlatih kronah. O tem bo parlament moral sklepati že zdaj.**

Kvota.

Glede na kvoto se določi, da morata kvotni deputaciji določiti novo kvotno razmerje, ako pa tega v štirih tednih (od 16. oktobra počenši) ne storita, potem morata oba dva ministrska predsednika parlamentoma predložiti **kvotno razmerje 63:6 : 36:4**, to se pravi: ogrski prispevek za skupne izdatke se poviša za 2 odstotka.

Cesarjeva bolezen.

Privatno poročilo »Slovincu« o cesarjevi bolezni.

Z Dunaju se nam iz privatnega vira poroča: Kakor poizvem od cesarju najbližjih krogov, od sobote v cesarjevi bolezni ni zboljšanja. Pojavi vnetja so se celo pomnožili, kar močno vpliva na cesarjevo razpoloženje. Cesar nikakor tako dobro ne izgleda, kakor se od marsikateri strani trdi. Elasticiteta, ki jo je bilo še pred kratkim opazovati na cesarju, je izginila, sveže barve obraza nima več, namestu nje se opaža na licih bolestna bledota. Sploh se v cesarjevem gibanju opaza znatno zmanjšanje moči, kar je izraz trudnosti, katero občuti cesar. Na fizične moči vpliva zelo pomanjkanje teka. Cesar občuti vedno več slabosti in težak je trud zdravnikov, ohranjati pri cesarju odporne sile, da premaga depresije in se ogiba postelje, ki bi v tem stadiju bolezni lahko imela usodne posledice. Da se ohranijo cesarjeve fizične sile, zato so včeraj pričeli cesarja ovijati v ledene ovojce, kar je imelo doslej najboljši uspeh. To ni mala zasluga dvornega svetnika dr. Kerzla, ki naravno cesarjevo bolje pozna, kot vsak drug zdravnik in kateremu se je tudi zahvaliti, da je vnetje pljuč ostalo doslej tako omejeno, da se lahko dosedaj še smatra vsako resnejšo nevarnost za izključeno. Seve bi bil položaj bolezni še ugodnejši, ako bi se bil cesar takoj v začetku bolezni bolj oziral na zdravniške svete. Cesar je namreč zdravnike hotel preprečiti, da je bolezen »le nahoda«, ki »bo že boljši«, kakor je to bilo zadnja leta že večkrat. Da so zdravniki pripravljeni na vse eventualnosti, je samoobsebi umevno, zato še ni treba misliti, da je cesar res že v najresnejši nevarnosti, ker so pripravljene kisikovi baloni. V slučaju znatne vremenske izpremembe, je zboljšanje zraka najnujnejša potreba, ker bi ob meglenem vremenu ne bilo mogoče

Inhalacije (vdihavanje) izvršuje cesar doslej, če tudi s posebno voljo, vendarle točno in temu je pripisovati, da ima sedaj večji in lažji izmeček. Le kašelj vladarja jako muči. Cesar ima oni kašelj, ki vse telo pretrese, pljuča močno napenja in ki povzroča bolelost, katero se celo v glavi občuti. Po takih napadih se vedno nekoliko pojavi slabost, ki pa kmalu izgine. To velja seve samo o napadih kašlja podnevu, nočni napadi kašlja ne preidejo tako ugodno, vsled česar tako kaljenje nočnega miru na cesarjeve moči očitno bolj vpliva. Cesar nič ne toži, le nekoliko nemiren je. **Kar se tiče razvoja bolezni, ne more se govoriti, da bi bila kriza že prestana. Ta štladj je še-le pričakovati.** Za sedaj se more le reči, da vsakdanje različnosti glede utripanja žile, temperature itd., so znamenja razvoja bolezni in da se trud zdravnikov osredotočuje na to, razvoj bolezni spraviti v kolikor mogoče mile forme. **Dokler ta kriza ni prekoračena, se ne more govoriti o konstantnem zboljanju**, pač pa se bolezen normalno razvija **ter je odločilni preobrat pričakovati še-le v par dneh.** Temu razvoju veljajo tudi priprave zdravnikov. Različne vsakodnevne izpremembe v splošnem položaju cesarjem so le zrcalo, kako se bolezen razvija, pri tem pa semintje nastopivši pojavi zboljšanja, še nikakor niso pojavi učinkovitega zboljšanja, kakor tudi še ni treba misliti, ako nastajajo močnejše afekcije, da se je bolezen posebno poslabšala. Vsekakor bodo od zdravnikov izdajani zdravniški izvidi občinstvo gotovo bolj pomirili kot pa vsa poročila, ki sedaj prodirajo v javnost.

Ugledna oseba na dvoru o cesarjevi bolezni.

Ugledna oseba na dvoru se je o cesarjevi bolezni večerj dopolne izrazila: O tem, da bi cesar šel iz Schönbrunn, se še govoriti ne more. Cesar je po mrzlici tako oslabljen, da mu skoro ni mogoče dalje časa se vzdržati pokoncu. Cesarja bi morali torej le nesti na prosto. Mrzli zrak in pa prah — bi pa skrajno neugodno vplivala na obolela pljuča. **Zopetnega ozdravljenja ni pričakovati v najkrajšem času.** Kako trdovratna je bolezen, priča to, da zdravniki doslej mrzlice še niso mogli popolnoma ukrotiti, dasi se njihov trud v prvi vrsti obrača na to. Na vprašanje, ako je bolezen popolnoma prav diagnosticirana, sem dobil odgovor: O tem zdravnik popolnoma molče. Vsi znaki pa kažejo, da ni katar, ne pljučnica, ampak »bronhopneumonija«, ki je pa istotako nevarna kot pljučnica. Drugi trdijo, da ima cesar »influenca bronchitis«, ki se je razvila iz nahoda. Cesar bo moral, ko ozdravi, poiskati gorkejšo podnebje, kajti ponovitev bolezni bi bila združena z največjo nevarnostjo. Ako bi bilo sploh mogoče, bi zdravniki že sedaj cesarja prepeljali na jug, kjer bi bilo zdravljenje hitrejšee.

Predvčerajšnjim ponoči so morali cesarju dati kinina.

Cesarjeva unukinja.

Iz Prage poročajo: Kneginja Elizabeta Windischgratz dobiva vsak dan večkratna telefonična poročila o bolezni svojega deda. Včeraj zvečer je kneginja obiskala v spremstvu svojega soproga in grofa Thuna varietegledališče in je potem večerjala v »Hotelu de Saxe«. **Za na Češkem bivajoče člane cesarske rodbine stoji na praškem Franc Jožefovem kolodvoru pripravljen poseben vlak,** da jih eventualno pelje na Dunaj.

Vladar sedaj podnevu opetovano počiva na naslonjaču v napol ležečem stanju. Včeraj zvečer je cesar zavžil le nekoliko kuhane mleka in čaja.

Pritožbe občinstva na pomanjkljive informacije.

Dunaj, 15. oktobra. Samoobsebi je umevno, da pričakuje prebivalstvo skoro z mrzlično nestrpnostjo vsakega poročila o cesarjevem stanju, ki pride iz Schönbrunn v javnost. Ne oziraje se na odkritosrčno ljubezen in spoštovanje, ki jo vživa vladar že kot oče države, je to že skoro tradicionalno čuvstvo do cesarja Franca Jožefa kot vladarja monarhije. Kdor je star šestdeset, da celo sedemdeset let, pozna le ljubljene vladarja kot državnega očeta; od rane mladosti je gledal in poslušal le o plemenitem vladarju, ki ga je zdaj bolezen privezala na bolniško posteljo. Le preveč razumljivo je, da se s plašno skrbjo poslušajo poročila, ki prihajajo iz Schönbrunn o stanju vladarja in kdor se je mudil zadnje dni v okolici cesarjeve poletne stolice, tisti mora reči, da se tu najbolj očitno razodeva ljubezen do vladarja, ki vodi že 60 let zgodovino monarhije. Staro in mlado roma v Schönbrunn, da bi morda vendarle kaj izvedeli, kar bi zadovoljilo njihovo hrepenenje. Treba je samo postati v bližini gradu in opazovati malo, kar se okrog njega godi in nobenemu ne bo ostalo prikrito, da je občinstvo čisto nenavadno vznemirjeno, lahko bi rekli ogorčeno zaradi nasprotujočih si poročil, ki jih dobiva o cesarjevem položaju. Saj to niso vesti, ki se pozabljajo od danes do jutri, ki se notranjosti dalje ne tičejo. Kar zadene našega cesarja, to čuti vsak v svoji notranjosti, kakor da bi zadelo njegovega očeta. In vendar ne pride nobena vest, ki bi hrepenenje zadovoljila, ki bi bila kakoršnakoli že vsaj resnična. Tudi v ponedeljek in torek so romali tisoči k Schönbrunn, da bi se osvobodili nasprotujočih si vesti in iz njih izvirajočih dvomov, ali zopet so se razburjeni razhajali, ker so jim dvorni uslužbenci v Schönbrunn odgovarjali, da ne smejo o stvari govoriti ali da vprašana oseba ni upravičena o tej zadevi govoriti ali pa so se dajala cela pojasnila, o katerih je bilo očitno, da so namenjena samo za to, da se ljudje odpravijo. Večkrat je vsled tega prišlo do ostrih kontravertz. Občinstvo je opetovano precej

glasno povdarjalo, da ima pravico do od zdravnikov podpisanih zdravniških izvidov, kakor se to godi celo ob bolezni drugih članov cesarske rodbine. Prav odkrito so ljudje izjavljali, zakaj se je opustila dosedanja navada izdajati zdravniške izvide, dasi se nič več ne more tajiti, da je bolezen cesarjeva — nevarna Samo zagotavljati, da bo močna konstitucija vladarjeva premagala bolezen, ni nobena tolažba. Na Dunaju je občinstvo uprav ogorčeno, da si celo strogo uradna poročila naravnost nasprotujejo in da se tako fantaziji pusti prosto polje. Iz nasprotujočih si poročil občinstvo razvidi, da je položaj resen. Občinstvo čuti, da je cesarju slabo — z zmigavanji ram pa občinstva ni potolažiti. Občinstvo na Dunaju je bilo tako ogorčeno in je svoji ogorčenosti dajalo tako neprikrito duška, da so se merodajni krogi odločili od danes naprej izdajati zdravniške izvide. Občinstvo sedaj zahteva, da se ti izvidi sproti nabijajo tudi v bližnji okolici Schönbrunn.

Razna poročila o včerajšnjem položaju.

Dunaj, 15. oktobra. Nekateri listi trdijo, da je po izjavi zdravnikov **vsaka nevarnost izključena**. Zdravniki so obravnavali vprašanje, ako naj cesar po ozdravljenju gre na jug. Cesar je izjavil, da pod nobenimi pogoji ne gre preko državnih mej. Zdravniki so nato priporočali cesarju Dubrovnik, a ondi ni primerne stanovanja za cesarja. Skoro gotovo bo šel cesar v Meran na grad Rottenstein. Cesar vsak dan bere časopise in obžaluje samo, da ne more kaditi. Včeraj je na vsak način hotel iti na sprehod na vrt, a zdravniki so mu to odločno prepovedali. Danes je cesar jedel zajcev hrbet, nekoliko piške in mrzle močnate jedi.

Dunaj, 15. oktobra. (Uradno.) Ob 3. uri popoldne je cesar z apetitom zavžil dine. Iz tega pojava se sklepa, da bo blljšanje bolezni trajno. Korespondenca Wilhelm je izvedela iz cesarjeve bližine, da zvišanje telesne temperature, katero je bilo opazovati včeraj in danes dopoldne, ni treba smatrati za vznemirljivo znamenje. Dokler influenza ni popolnoma izginila, bodo taki lahni mrzlični pojavi opetovano še nastopili, ne da bi bili to vznemirljivi pojavi. Kot veselo znamenje je to, da je cesar še dobro pri moči in da je delovanje srca normalno. Kako nezlomljeno voljo do dela ima cesar, je dokaz dejstvo, da je včeraj kabinetni ravnatelj Schiessel cesarju skoro dve uri poročal o nagodbi. Včeraj dopoldne nastopivše zvišanje temperature je tekomp dopoldneva izgnilo.

Dunaj, 15. oktobra. (Uradno.) Temperatura je popoldne 38 stopinj R. le neznatno prestopila. Katar je neizpremenjen, razpuščenje ni napredovalo. Tek je imel cesar danes podnevu jako dober, semintje je cesar izpil kozarec šampanja, ker je na splošni položaj bolnika jako dobro vplivalo.

Dunaj, 15. oktobra. (Privatno.) Današnji dan je bil za bolnika ugoden. Mrzlica je skoro popolnoma izginila, katarhaličnih pojavov je manj. Tek je povišan in splošni položaj bolnikov je boljši kot v zadnjih dneh. Profesor Neuser je bil pri cesarju od 6. ure do četrta na 8. uro zvečer, dvorni svetnik Kerzl je ostal pri cesarju do pol 9. ure zvečer. Nadvojvoda Fran Ferdinand je prišel k cesarju popoldne in ostal pri bolniku pol ure.

Dunaj, 15. oktobra. (Privatno.) Poveljništvo Schönbrunnskega gradu je dobilo nalog, malo in veliko galerijo gradu, ki sta bili pripravljene za dohod španske kraljeve dvojice, izprazniti in ju dati prekuriti do 17 stopinj. Cesar bo rabil galerijo za promeno. (Uradno poročilo, ki je došlo pred par dnevi, je poročalo, da španska kraljeva dvojica na povratku obišče Dunaj, ako cesar ozdravi. Kakor se vidi, bo bolezen cesarjeva tako dolgotrajna, da je obisk španske kraljeve dvojice na Dunaju izključen.)

Današnje vesti.

Dunaj, 16. oktobra. (Uradno.) Uradni korespondenčni urad poroča: Katar je neizpremenjen, ponoči bolnik ni imel nič mrzlice, pač pa je spanje bolnikovo močno mučil kašelj. Tudi danes jutraj bolnik ni imel mrzlice. Danes je bolnik bolj pri moči kot včeraj.

v razvalinah in ne razvalinah, je iz srednjega ali novega veka. Vrh tega pa tudi ni bila rimska navada, da bi bili imeli zunaj utrjenih svojih mest ali taborov še posebne utrdbe, posebno ne tako daleč, kakor je od »Mirja« in »Gradišča« do Grada in celo še na drugi strani reke. Da so se Rimljani in Orki in tudi drugi narodi naseljevali radi na vznožju in okoli skal in gričev, ki so moleli iz ravnine, je res. Neštevilna so stara mesta, sredi katerih so se dvigale »akropole«, toda te akropole so stale v mestih samih in ne zunaj njih. Za rimski tabor v Gradišči bi bila utrdba na Gradu po mojih mislih brez pomena.

2. Ljubljanski grad v srednjem veku.

Naslednja stoletja, v dobi takozvanega preseljevanja narodov, obdaja gosta tema naš rimski tabor in onstran Ljubljane nad njim vzpenjajoči se rimski tabor. Ta tema traja par stoletij; skozi ne posije niti najmanjši zgodovinski žarek; k večjemu izve-mo, da so se skozi odprto med Rožnikom in gradom, kakor po nalašč za to ustvarjeni strugi neprenehoma valili proti Italiji divji valovi, se gnetle čete in druhal najrazličnejših narodov evropskih; odnesli in odplavili so pri tem seboj nekdanji močni rimski tabor; le razvaline in podrtje v Gradišču in na »Mirju« so še pričale o tem, kje je stal nekda.

Seveda so izginili pri tem tudi vsi drugi sledovi rimske izomike in komposije zopet čez dolgo časa prvi medli žarki zgodovinske luči na sedanjo Kranjsko, ni o Rimljanih ne duha ne sluha več; na njih mestu gospoduje

nov, Rimljanom komaj po imenu znan narod, narod slovenski. Ali tudi nad najstarejšo zgodovino tega naroda so skoraj neprenehoma zbrani grdi in gosti zgodovinski oblaki, katere razprši le včasih kak gromovit blisek obrske ali frankovske sile, ter provzroči, da se vsaj za trenutek posveti nad slovensko zgodovino.

Posebno pogosto so udarjali taki bliski ter razsvetljevali zgodovino Slovincov, ko se je Karol V. pripravil za odločilni boj z Obri. Tekom le malo let jih je uničil tako, da so kar izginili z zemeljskega površja ter so tedanjiki le kar s prstom za njimi kazali, če se je prikazal še kdaj kak Ober na dan. Z Obri isto tako hudo zadeti so bili tudi oni Slovinci, ki so se morali Obrom uklanjati in kot njih zavezniki hoditi z njimi v njih ljute boje. Ker se Obri s poljedelstvom niso pečali, prepuščali so zemljišča Slovincem. A ko so Slovinci (kajpak da do zadnjega vsi pogani) prišli pod Karolovo oblast, izgubili so ne le oni mali ostanek svobode, kar so jo še imeli v obrski sužnjosti, ampak so izgubili tudi vsa svoja posestva, zakaj v očeh Karola V. in njegovih vojakov je bil pogan brez vseh človeških pravic. Sicer pa je že po občeveljavnem nemškem pravu postala privojskovana dežela če ne vsa, pa vsaj ne največji del državna lastnina, celo pa je to pravo veljalo nasproti poganskim nekda Obrom uklanjajočim se Slovincem; ti pak so bili ravno oni, ki so živeli po zapadnem Ogrskem, torej Slovinci po Dolenji Avstriji, po Štajerskem, Kranjskem in Koroškem.

Tako so naše pokrajine postale državna lastnina frankovskega in pozneje nemškega kraljestva.

Za varstvo teh tako težavno pribojevanih dežel, ki so jih imenovali »marke«, to je: pokrajine ob sovražnih mejah, so pošiljali nemški kralji po vzgledu Karola V. svoje najboljše vojskovodje in najbolj zanesljive može, da jih branijo, oskrbljujejo in upravljajo. To so bili mejni grofje »Markgrafen«. Kajpak da se za obdelovanje in gospodarjenje privojskovane zemlje mejni grofje niso mogli brigati; imeli so višje dolžnosti. Da pa rodovitna in pred ne dolgim časom še dobro obdelovana državna zemlja ne postane pušča, odposiljali so nemški kralji v pokrajine ob mejah svoje posebne poslovniške, višje uradnike, grofe zvane — grof je bil sploh naziv za vsakega višjega kraljevega službenika. — Mejnim grofom odgovorili in podložili so po načelih in navodilih Karola V. razkosali državno zemljo v velike državne ali kraljeve kmetije »villaz«, obdelovali so jih sužnji, nekdanji slovenski gospodarji in njih rodovine, ki so se navzlic hudim in krvavim vojskam vendarle ohranili še v primeroma velikem številu. Frankovski grofje so jih razdelili po posameznih kmetijah, katere so jim obdelovali po frankovskih predpisih. Za svoje biva-lišče si je poiskal grof najbolj priični prostorček svojega okraja; seveda tu v pokrajinah ob sovražnikovih mejah in v tako burnih časih je bilo pri izbiranju prostorov gledati v prvi vrsti na varnost, zakaj razmere so bile tu še zelo nestalne; zakaj še vedno je pri-

bučala zdaj od te zdaj od one strani kaka vihra ter pripodila sovražnika v deželo. Grof in njegovi ljudje so si morali poiskati torej takih krajev, da so se mogli zateči vanje vsaj v prvi sili, dokler jim ni oborožena frankovska mejna straža prišla na pomoč ali pa je vihra odbučala mimo.

Takemu namenu so najbolj služile visoke in strme skale, kakoršna je n. pr. navpično kviško strleča stena, vrh katere stoji Blejski grad, ali če tako ravno ni bilo, zadostovali so tudi griči, vzpeti več ali manj nad bližnjo okolico; ustrezalo jim je, če je imel tak grič na eni ali na več straneh strma pobočja ali celo kar divje pečine, po katerih se ni lahko priplezalo na vrh. Če pa je bilo na kaki strani treba, obkopali se je grad še z globokimi jarki in se zagradil z več kometoli debelim ozidjem. Seveda so nastale v zatišji in na vznožju tako utrjenih gradov zaradi varnosti in ker so se o najhujši sili zatekli vanj tudi sužnji in podložniki dotičnega kraljevega poslovnika in dostojanstvenika, naselbine teh grofovih polagoma pa tudi drugih ljudi, ki so iskali varnosti, zraven tega pa največkrat tudi še druge dobičke. Tako je nastalo po nekdanjih obrskih deželah mnogo kraljevih gradov, ki so jih zvali pfalce (palatum), njih predstojnike pa pfalcegrafen, palatinske grofe. Sčasoma sta se ta primka, pfalca in palatinski grof, razveta tudi na gradove drugih veljakov, posvetnih in duhovskih; že v XI. in XII. stoletju so n. pr. tudi škofovske gradove zvali pfalce.

(Dalje prih.)

PARLAMENTARNE STRANKE.

Češki klub razbit.

Praga, 15. okt. Danes zvečer se je vršilo skupno posvetovanje zaupnikov mladočeške, staročeške, agrarne in katoliškonarodne stranke, katerega sta se udeležila tudi ministra Fořt in Pacak. Šlo se je za osnutje skupnega češkega kluba. Debata je bila zelo resna. Oba ministra, potem dr. Hruban, dr. Krupař in dr. Začek so se potegovali za skupni klub, ki bi v vseh vprašanjih bil edin, vodja agrarcev, dr. Prašek, pa je bil zelo rezerviran. Agrarci stoji na stališču, da so Mladočeški že opravili in da živim ne pristojno združiti se z mrtvimi. Zato vsaj zazdaj položaj za skupni klub ni ugoden. Češki naprednjaki — gospod Masaryk in Drtina — seveda zahtevajo, da se izključijo katoliški poslanci.

Nemci.

Nemci, 15. okt. Devetčlanski odsek zveze nemških strank se je posvetoval o tesnejši zvezi nemških svobodnomiselnih strank. Sklenilo se ni še ničesar obveznega, ker morajo še posamezne stranke sprejeti tozadevne predloge devetčlanskega odseka.

Baron Beck.

Dunaj, 15. okt. Ministrski predsednik je danes sprejel načelstvo krščanskosocialne stranke: princa Liechtensteina, Gessmanna, Ebenhocha, Schraffa in Fuchsa ter jih obširno informiral o nagodbi. Nato je minister sprejel načelstvo poljskega kluba.

Praga, 15. okt. »Union« poroča, da je baron Beck voditeljem čeških strank povedal, da vlada ni vstanu, Čehom za dovoljenje nagodbe dati kakoršnekolikonecesije. Vlada torej Čehov ne mara kupiti.

SOCIALNI DEMOKRATI.

Dunaj, 15. oktobra. Socialnodemokratski klub je danes v daljši seji debatiral o nagodbi. V ponedeljek se zopet vrši nagodbena seja. Izvolil se je posebni odsek, ki bo proučil nagodbo in izvolil za njega poročevalca dr. Ellenbogen. Ressel bo v kratkem parlamentu stavil nujni predlog v zadevi dveh vojakov, ki sta vsled trpinčenja izvršila samoumor. Najbrž se bo tudi pasivna resistenca železničarjev spravila na dnevni red v obliki želnega predloga.

SPOPAD TURŠKIH IN BOLGARSKIH VOJAKOV.

Sredec, 15. oktobra. Iz Hvojne v stamimaškem okraju se poroča, da je vdrla 13. t. m. neka turška stotnija na bolgarsko ozemlje. Med turškimi vojaki in med bolgarskim obmejnim oddelkom se je jveln boj, ki je trajal več ur. Končno so Bolgari prepodili Turke.

PROTIAVSTRIJSKA DEMONSTRACIJA V BELGRADU.

Belgrad, 15. oktobra. V narodnem gledališču so se vršile v soboto protiaavstrijske demonstracije, ko so predstavljali neko igro, ki smeši avstrijsko upravo v Bosni. Igra nosi naslov »Jazbec pred sodiščem«. Spisal jo je urednik »Otačbine«, Peter Pločič v Banjaloki, ki so ga zaprli z njegovim sourednikom Vazom Kostićem zaradi veleizdaje. Belgrajsko občinstvo je klicalo v gledališču: »Doli z Avstrijo! Doli z Ogrsko! Bosna mora biti naša! Živio bosanska revolucija!«

SENZACIONALNA VEST IZ CRNEGORE.

Belgrad, 15. oktobra. Belgrajska »Štampa«, ki je kar se tiče črnogorskih razmer, jako zanesljiva, poroča iz Cetinja dne 15. t. m.: Včeraj je knez Nikola dal radi veleizdaje aretirati osem bivših nacionalistiških poslancev. Aretirane poslance so takoj zaprli. Trem drugim poslancem se je posrečilo pobegniti v Kotor. Bivšega učitelja Boškavića, ki je bil vnet propagator nacionalistiške stranke, so našli umorjenega na polju. To je polit. umor. O nadaljnjih političnih umorih se poroča iz Rike, kjer je že osem dni anarhija. Več opozicijonalcev je bilo v bojih ubitih.

Dnevne novice.

+ Dolenjsko-hrvaško železniško vprašanje rešeno. Kakor se razvidi iz našega natančnega uvodnega poročila o danes parlamentu predloženi nagodbi, se potrjuje naše poročilo o belokranjski železnici, katero smo nedavno priobčili. Normalnotirna železniška zveza Novo mesto-Metlika-Karlovac je zagotovljena! Ta železnica ima biti dograjena do oktobra leta 1910. Da je vendar prišlo tako daleč, je k temu pripomogla železna volja zastopnikov S. L. S., ki so odlične svoje zveze uporabili v to, da je bil odpor ogrske vlade v tem vprašanju končno zlomljen. — S. L. S. s tem zabeleži uspeh za napredek naše dežele, v prvi vrsti Dolenjske in Ljubljane!

+ Pasivna resistenca na progah »Družbe državnih železnic« se je končala 15. t. m. zvečer.

+ Zakaj so se razbila pogajanja za volivno reformo v Istri? O tem prinaša Mandičev »Balkan« od 15. t. m. uvodni članek. Iz njega posnamemo, da so slovanski deželnozborni poslanci v volivnoreformnem odseku v popuščanju šli do skrajne meje. Gotovo je, da bi bili slovanski poslanci lahko zahtevali zase večino, ker zastopajo dve tretjini istrskega prebivalstva in mi izpočetka nismo niti dvomili, da bodo zahtevali temu odovarjajoče razmerje glasov ali pa vsaj enako. Predlagali so pa razmerje 21:19, pa tudi trdne garancije, da brez glasov manjšine deželni zbor ničesar ne bo mogel skleniti. Cesarški namestnik princ Hohenlohe je nato predlagal, naj se stranki zedinita na razmerje 22:18. Ker se je pa od italijanske

strani povdarjalo, da bi večina manjšini dala od nje zahtevane garancije, ki bi popolnoma izključevale majorizacijsko manjšino pri vseh sklepih deželnega zbora, ako manjšina sprejme razmerje 25:19, so slovanski poslanci bili pripravljeni tudi tako daleč odnehati, garancije pa bi seveda morale biti tako povoljne, da bi brez 8 glasov kmečke kurije bilo vsako sklepanje in delovanje deželnega zbora čisto izključeno. Eden del Italijanov je bil za to, drugi pa, ki ne more pozabiti še svoje prejšnje vsemoči, tega ni maral. Zato so se zdaj pogajanja razbila. — Gotovo je, da bodo Italijani če ne zdaj, pa pozneje morali odnehati. Za Slovence je še godnejše, ako se pogajanja zavlečejo, kajti čim pozneje bo Lahe srečala pamet, tembolj bodo mehki in bodo morali skleniti mir pod slabšimi pogoji. Samo tega zdaj ne umejemo, zakaj neki primorski slovenski list tako napada goriške slovenske katoliškonarodne poslance, češ, da so »izdali Slovenstvo«, ker so pri volivni reformi Italijanom pustili en glas večine, ko so vendar istrski poslanci voljni Italijanom pustiti celo 6 glasov večine, dasi je narodnostno razmerje med Italijani in Slovani v Istri in na Goriškem skoro enako. Istrski poslanci so pač kot trezni politiki računali s faktičnimi dejstvi in z dejanskimi položajem. Če torej kričajo okoli »Edinosti« napadajo goriške »Slogine« slovenske poslance, izvira to le iz hinavstva, sovražnosti in iz špekulacije na gotove instinkte: »Edinosti« služi pa tudi narodnostno čustvovanje le za njene ricmanjske namene. Tak narodni radikalizem, ki vidi pezdirstvo v sosedovem očesu, v svojem pa bruna ne, ni počenega groša vreden.

+ Skupna organizacija poštinih uslužbencev. Dunaj, 15. oktobra. Dne 13. t. m. se je vršilo na Dunaju posvetovanje organizacij poštinih uradnikov in uslužbencev, da se ustanovi skupna organizacija po zgledu železničarjev. Posvetovanja so se udeležili: »Društvo poštinih uradnikov«, »Osrednje društvo poštarjev«, »Osrednje društvo poštinih oficijantov« in »Državno društvo poštinih slug«. Sklenili so, da se zavzamejo za ustanovitev personalne komisije.

— Poroča. Poročil se je danes v Kobaridu gospod Josip Bekš, c. kr. davčni asistent v Ilirski Bistrici, z gospico Josipino Gruntar iz Kobarida.

— Nova slovenska umetnica. V Curihu nastopa na tamkajšnjem mestnem gledališču gospodična Vera Eppich, ki je bila nekdanja učiteljica v Štanjelu na Krasu; pride baje na dvorno gledališče na Dunaju.

— Novomeški podžupan odstopil. Kakor se nam iz Novega mesta poroča, je dne 14. t. m. naznanil podžupan g. Karol Rozman svoj izstop iz občinskega odbora kot I. svetovalec. In to baje radi tega, ker trpi njegova gostilna, če ni on navzoč.

— Prodaja vile. Dne 15. t. m. se je vršila prostovoljna dražba Minissinijeve vile v Novem mestu. Minissini zahteva za vilo 50.000 K, edini reflektant g. Jakob Pavčič je pa obljubil 32.000 K. Kup se tedaj ni sklenil in je vila še vedno na prodaj.

— Umrl je bivši ravnatelj koperske gimnazije, šolski svetnik g. Jakob Babuder, star 74 let.

— Ubila se je v veži neke gostilne pri Domžalah Marija Štupica. Govorila je s fantom Janezom Stanonikom, ki jo je potegnil za roko k sebi, a je pri tem padla in se ubila.

— Požar. Dne 10. t. m. je zgorel v Št. Rupertu kozolec celjskega trgovca Rakuscha. Škoda znaša 1500 kron. Dne 12. t. m. je pa zgorelo gospodarsko poslopje Mihaela Cofiča v Podgračju.

— Ubožna ustanova baronice Salvayeve je razpisana do 15. novembra. Prosimci morajo biti plemenitega stanu in bivati v Ljubljani.

— Meso postane ceneje. Iz Novega mesta se nam piše: Novomeški mesarji, ki postajajo — če tudi postaja živina ceneja — vedno dražji s cenami mesa, so dobili konkurenta v osebi g. Javornika, mesarja v Kandiji. Gosp. Javornik, ki si je uredil popolnoma novo mesnico, prodaja sedaj meso po 1 K kg, medtem ko drugi mesarji še vedno držijo svoje cene po 1 K 20 do 1 K 60 vin. Toda sedaj bodo morali ceno znižati, ker občinstvo prav pridno kupuje pri g. Javorniku.

— Po 22 letih odkriti umor. V zagrebški okolici so našli pred 22 leti mrtvega posestnika Baričevića. Ni dvoma, da je bil umorjen. Dne 15. t. m. sta pa stala pred zagrebškim sodiščem obdolžena umora rajnikova vdova in rajnikov nečak, ki je imel z rajnikovo vdovo razmerje. Sodišče ju je obsodilo vsakega v dvanajstletno ječo.

— Nesreča. Dne 11. t. m. popoldne je peljal Ivan Petschauer težko naložen voz čez Toplice na Dolenjskem. 6-letni šolarček Ludovik Vrtar iz Podturna se je obesil z obema rokama na voz ter prišel z nogami pod desno zadnje kolo, ki mu jih je strlo. Mati ponesrečenca ga je pripeljala v bolnico usmiljenih bratov v Kandijo.

— Ne »Beč«, ampak »Wien«. Zadnji čas so dunajska sodišča vrnila sodišču v Osek več spisov, ki so bili adresirani v »Beč« in ne »nach Wien«. Vsled tega je okrajno sodišče v Oseku sklenilo, da vrne vse spise, ki bodo adresirani »nach Essek« in ne v »Osijek«.

— Dohod gostov v Opatiji traja neprestano. Zadnjih osem dni je prišlo 700 gostov. Včeraj in danes se vrši v Opatiji shod avstrijskih gostilničarjev. Navzočih je 400 oseb.

— Nižjeavstrijski deželni zbor je sprejel predlogo, ki prepoveduje krošnjarstvo.

— Za novega sekcijskega šefa v ministrstvu deželne brambe je imenovan generalni major Franc pl. Bockenheimer, doslej poveljnik domobranske brigade v Gradcu. Dosedanjí sekcijski šef fml. Troll je umirovljen.

Kardinal Steinhuber je včeraj v Rimu umrl.

k Umrl je v Celovcu c. kr. notar Karol pl. Riebler.

Štajerske novice.

+ Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda — in šolske sestre. Poizvedeli smo sledeče: Ker se je že toliko grozilo čast, sestram na Muti, da jih odpodi družba pod novim vodstvom, in so drugi opozarjali sestre na mnoge napade, s katerimi so nastopali radikalni dijaki proti njim, je vodstvo šolskih sester prosilo glavni odbor družbe v Ljubljani pojasniti radi šole na Muti. Vodstvo šolskih sester je naravnost zahtevalo, da se mu jasno pove, kaj da namerava družba ukreniti, da si lahko pravočasno uredi svoje zadeve. — Tako morajo govoriti moško ženske z naprednimi gospodi! Zdi se nam, da se nekaj vendar kuha.

— Razbit nemški shod v Ptuj. Shod nemško nacionalnih trgovskih sodrukov v Ptuj minoli petek so razbili hrvaški in slovenski trgovski uslužbenci.

— Konj ga je ubil v postelji. V Radgoni je spal hlapec Kumin v konjskem hlevu. Posteljo je imel pri tleh blizu konja. V noči od 9. na 10. t. m. je konj udaril spečega hlapca s kopitom v sence ter so našli hlapca zjutraj mrtvega.

— Obesila se je v Gradcu 20-letna hišina Poznik. Stariši samomorilke so tudi končali svoje življenje na tak način.

— Umrl je v Mariboru ključavničar južne železnice Ivan Kukovič.

— Davčni ekssekutor za celjski davčni okraj je postal Alojzij Kohlhauser.

Ljubljanske novice.

lj Kapelnik slovenskega gledališča — g. Hilarij Benisek — tudi odhaja. Piše se nam in priobčujemo: Francoski »gospod intendant« prof. Juvancič je prevzel nalogo, da na slovenskem gledališču napravi slabe razmere, še slabše kot so bile. Po svoji šolmajsterski modrosti je mnenja, da ima pred seboj vedno 10- do 12-letne učence, ki ga morajo poslušati, sicer dobe »cvaite«. — Odpravil je srečno vse boljše moči, ki jih je prvotno vedno vabil na razne »čajeve večere«, potem pa toliko časa »nastopal«, da so mu morali obrniti hrbet. Sedaj je vrsta na g. Beniseku. Kdor pozna tega mirnega moža, mora vedeti, da je že višek neslane sitnosti, če se njega spravi v jezo. Kakor čujemo, zapusti že s prvim dnem novembra t. l. slovensko gledališče. Dramatično društvo se je brzojavno obrnilo v Prago po naslednika. Seveda nam je znan vzrok, zakaj g. Benisek gre in ki je bil povod razpore — brez njegove krivde. Morda se bo gospod intendant zopet pritoževal; pa pozneje več!

S. n. u. lj Novo podjetje. Današnja »Laibacher Zeitung« poroča, da se namerava na stavbišču stavbniške družbe »Union« poleg hotela zgraditi tovarna ledu, s katero bi bila v zvezi centralna kopelj. Ob cesti bi bila lepa stanovanja za stranke. To zgradbo prevzela bode družba z omejeno zavezo.

lj Katehetu g. Šarabonu se je danes bolezen tako poslabšala, da se je bati katastrofe. Priporočilo se v molitev!

lj Shod c. kr. socialne demokracije je bil včeraj zvečer v areni »Narodnega doma«. Bilo je okoli 150 ljudi. Za predsednika je bil izvoljen sodrug Petrič, zapisnikarjem pa Mudrovčič. Sodrugi Petrič naznanil, da sta na programu dve točki: Otvoritev državnega zbora in železniško vprašanje. Poročevalec druge točke (Kopač) ni prišel, ker je menda bil službeno (?) zadržan. Glavni govornik je bil sodrug Kristan. Pravi, da od prihodnjega zasedanja nimajo delavci pričakovati rešitve delavskih vprašanj. O nagodbi pravi, da so bili v Avstriji polni precej zmešani. Gledalo se je samo na to, da se zavarujejo nasproti ogrski državi interesi habsburške dinastije, ne pa prebivalstva. Za ljudstvo je vseeno, ali vihrna v Budimpešti ogrska zastava ali pa črnorumeni. Za ljudstvo je veliko večje važnosti, če lahko v svoji državi živi. (Kristan pridno posluša »Regimentsbefehl« z Dunaja od Adlerja. Bravo »revolucionar«!) Kristan se razjezi na »Slovenčev« članek, v katerem se trdi, da se bodo dali socialnodemokratski poslanci kupiti od vlade za nagodbo. (So že kupljeni.) Trdi, da je to smešno za tistega, ki pozna razmerje med Beckom in klerikalci. (»Klerikalci« se glede na nagodbo niso prav nič zavezali, pač pa Adler, ki je bil od Becka že dobljen pred dobrim mesecem.) Socialni demokratje so s svojimi 87 poslanci najmočnejša stranka v državnem zboru, toda nimajo večine. Večino imajo klerikalci s svojimi zvezami. Dokaz, da je bil Weisskirchner izvoljen za predsednika zbornice in da je glasoval zanj slovenski liberalci »lucus a non lucendo«. Pravi, da je bil Beck tisti, ki je pred ožimi volitvami v drž. zbor romal od ene meščanske stranke do druge ter prosil, da naj meščani volijo s krščanskimi socialci, in je on tudi pozneje pritiskal na meščanske stranke, da so glasovale za Weisskirchnerja. (Kaj bo Adler dejal, ko bo slišal, kako je Kristan črez Becka zabavljaj?) Če je kak »tehtmehtel« zaradi nagodbe, je gotovo, da je med Beckom in klerikalci. (»Klerikalci« so namreč še včeraj izjavili, da bodo za nagodbo glasovali le, če bo dobra. Adler pa je že pred mesecem dejal, da bodo socialni demokratje nagodbo pretehtavali brez strasti in predsodkov do Ogrrov.) Sicer pa nihče razen obeh vlad ne ve, kakšna je ta nagodba. Zaupati pa, da je avstrijska vlada kaj pridobila, ni. (Prej pa je dejal Kristan, da je vseeno, kaj vlada predloži.) Zasedovati je treba, kar bo vlada predložila. — Prišla bo na vrsto sčasom rekon-

strukcija kabineta. Zadeva jugoslovanskega ministra plava že dolgo časa po meščanskih časopisih. Tudi, ako bi Slovenci imeli svojega ministra, bi ne bilo zanje bogvékake koristi, ker bi bil v kabinetu osamljen in v važnih stvareh preglasovan. Kakim pet ali šest Slovincem bi morebiti že dobre službe preskrbel. Sicer pa bi moral stopiti ta jugoslovanski poslanec v kabinet, ki bi bil klerikalen. Klerikalno pa je vse: Beckova vlada, kamarila, ki poleg vlada, dinastija in tudi tisto, kar je še na obzorju v bodočnosti. (In še Adler povrh, ki Becku liže frak, kadar utegne, pa Pernersdorfer, ki zagovarja v »Soz. Monatshefte« Becka.) Kristan se počasi, ker mu je zmanjkalo klerikalizma, spravi na liberalce. Pravi, da se je vsakdo motil, kdor je mislil, da bodo imeli Slovenci svobodnomiselne poslance. Ti ljudje so potrebovali samo svobodnomiselne glasove. Hribar je smuknil v klerikalizem. »Slovenski Narod« molči o tem, in le če je kak shod birtov, in pride Hribar nani, potem se prikaže on v svoji gloriiji. Ako bi bil Hribar konsekventen, bi se ne prodajal, ko mu je povedal Šusteršič, da ne pride v njegov klub. Sicer pa Hribar tudi pove, če pride kdo le k njemu, da je socialni demokrat. Pri Tavčarju se je človek lahko zanesel na eno točko: boj proti farjem. Hribar pa je ponosen na to, da ima njegov klub več farjev kot Šusteršičev. Hribar je podpisal statut kluba, da stoji na krščansko-demokratski podlagi. Kdor krščanstvo v politiki priznava, ta je klerikalen. Če bi se šlo za svobodno šolo, reformo zakona, ločitev cerkve od države, bi Hribar ne smel glasovati za to. S takimi zvezami, se bo klerikalcem še več posrečilo. Kar je politično nazadnjaško, je gospodarsko nazadnjaško. Liberalci so tudi gospodarsko zvezani s klerikalci. Hribar ustanavlja zadružne zveze in si jemlje nekdanje klerikalce za ravnatelje. »Slovenski Narod« piše drugače o zadrukah kot prej. Kmetu pa se ne upajo povedati resnice. — K železniškemu vprašanju pravi sodrug Petrič, da so lahko zadovoljni za enkrat, kolikor so dosegli. Vsa plačila se bodo na Južni železnici uredila na ta način kot na državni. Sodrugi Kristan se razjezi nad narodno organizacijo v Trstu, ki je poslala prometnemu inspektoratu spomenico, v kateri se zahteva akordno delo, medtem, ko so tržaški delavci zahtevali odpravo akordnega dela in definitivno nastavljenje po dveh namestu po šestih letih. Karkoli so dosegli železničarji v tem boju, je smatrati za posebno pridobitev. To ni bil zadnji, ampak eden prvih bojev, v katerem smo kaj dosegli. Nato sodrug Petrič zaključí shod. Shod ni sprejel nikake resolucije, ki mu tudi predložena ni bila. Tako shod ni zavzel nobenega stališča o nagodbi ker to — dunajski Adler prepoveduje. Časih socialni demokratje niso bili tako vladno ponižni!

lj Koncert »Društvene godbe«. »Društvena godba« priredi danes ob pol 8. uri zvečer v hotelu »Lloyd« društveni koncert za člane. Vstopnina za nečlane 40 vinarjev. — Jutri zvečer vrši se koncert v kleti hotela »Union«. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina prosta.

lj Ceno mesu so znižali v Zagrebu zopet za 4 vin. Tekom enega meseca je cena mesu v Zagrebu že štirikrat padla.

lj Zaslužno svetinjo za 40letno zvesto službovanje je podelil kranjski deželni predsednik čuvaju Južne železnice v Ljubljani, Petru Marinka.

lj Suplentinja na mestni dekliški šoli pri Sv. Jakobu je postala gosp. Cirila Pleško, ker je na dopustu obolela učiteljica Ernestina Rekar.

lj Egiptovska očesna bolezen. Graška »Tagespost« poroča, da so v ljubljansko deželno bolnico pripeljali sedem oseb, ki imajo egiptovsko očesno bolezen. To poročilo ni resnično.

lj O požaru na klavnici se nam še poroča: V soboto zvečer sta prišla na slamo spat in sicer ravno na oni prostor, kjer je začelo gorjeti, dva neznanca, mlada fanta. Ko je prišel tja okoli pol 9. tudi delavec Ivan Žabjak in je enega fanta opazil, je šel o tem obvestiti gostilničarja g. Dolinskova, katere je šla z Žabjakom vprašati fanta, kdo je in kaj da dela. Ko ji je povedal, da je »Štefanov« in da dela pri zidarjih, mu je izjemoma dovolila, da sme isti večer prenočiti tam v slami. Ko je požar izbruhnil, sta se oba fanta še pravočasno zbudila, poklicala Žabjaka, ki je poleg spal in zbežala iz šupe. Ko sta prišla na dvorišče, ju je tam k ognju došli Anton Kregar prijel in zopet izpustil, nakar sta fanta odšla. Ker sta ta dva fanta za preiskavo velike važnosti, je policija napela vse moči, da se izsledita in se ji je tudi posrečilo obadva dobiti v roke. Dečka sta oba doma iz Doba pri Kamniku in sicer 14-letni Pavel Cvetko in 14-letni Anton Kovič. Prvi je pobegnil pretekli petek od svojega mojstra, drugi je pa delal pri neki stavbi. Spala sta obadva v osodni šupi, kar tudi priznata in ko se je Kovič (Štefanov) prebudil in zapazil svetlobo, je mislil, da ga je prišla poditi Dolinskova. Šele, ko se je popolnoma predramil, je poklical Cvetkoto in Žabjaka. Med tem, ko je Žabjak pomagal reševati, sta fanta nekaj časa opazovala ogenj, potem pa šla v Šiško k Cegljarju prenočiti. Oba dečka je policija izročila sodišču in vrhu nadalnje preiskave. Da sta se ta dva fanta izsledila, je preiskava zadobila velike olajšave, kajti dosedaj so bili o teh fantih še vedno sumljivi pomisleki. Zeleti bi bilo, da se oblastvom čimprej posreči dobiti pravega krivca.

lj Obravnava Antona Volta proti Bojanu Dreniku se vrši v petek ob pol 11. uri popoldne pred tukajšnjim okrajnim sodiščem.

lj Tatvine. Iz neke hiše na Starem trgu je bila ukradena pisana predposteljna preproga s črkama F. D. Na Vodovodni cesti je bilo v gramozni jami vlomljeno v barako, kjer imajo delavci spravljene svoje stvari, in ukradeni enemu čevlju na zadrgo, drugemu pa

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

Ustanovljena leta 1854.

v Ljubljani, Wolfove ulice šte. 12

Štev. telefona 210.

prilporeča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje izborne

2469 150-25

marčno pivo v sodcih in steklenicah.

dežnik. V neki kavarni je bil ukraden trgovcu K. svetlorjav površnik s poševnimi žepi in monogramom S. K., vreden 40 K. Na Ambroževem trgu št. 7 je bilo hlapcu i'fancetu Jan-koviču ukradene iz nezaklenjene sobe več obleke. Včeraj je po raznih gostilnah popival delavec Valentin Srovec. Pridružil se mu je neki človek in ga nagovoril, da sta šla na Posavje v neko šupo prenočevati. Ko je Srovec zaspal, mu je neznanec ukradel iz žepa 48 K in neznano kam izginil.

Mesto v Ameriko v zapor. Andrej Golob, 18 let stari delavec iz Račice, je bil, kakor sam priznava, namenjen v Ameriko. Ker se je pa bal, da ne bi bil na kolodvoru zasačen, dal je svoj denar Jožetu Krapecu, posestniku v Rečici v šrambo, ta mu je tudi kupil vozni list. A bila sta oba zasačena in primorana iti v zapor. Pri razpravi je bil obsojen Golob na osem dni, njegov pomagač pa na pet dni ostrega zapore in vsaki še na deset kron denarne globe.

Iz izgubljene in najdene reči. Zasebnik g. Anton Poženel je izgubil usnjato denarnico, v kateri je imel 19 kron denarja. Šolski učenec Vinko Gostinčar je izgubil zlat za 20 K. Neka dama je izgubila rjavo ročno torbico, v kateri je imela denarnico in več drugih stvari. Branjevska Katarina Ločnikarjeva je izgubila 40 kron.

Razne stvari.

Pet dni v Ameriko. Parnik »Lusitania« Cunard proge je vozil v Ameriko štiri dni in 20 ur.

Neprestani dež v južni Švici. V Tessinu dežuje že štirinajst dni neprestano. Kmetje so radi trgatve v obupu.

Na stavko se pripravljajo angleški železničarji.

Toselli ne priredi napovedanih koncertov, ker so spoznali, da je Toselli umetnik, ki bi ne žel uspehov.

Cigani, odvajalci otrok. V Pfaffstättenu je bilo prebivalstvo 9. t. m. grozno razburjeno. Razširila se je namreč govorica, da je neka v moško obleko preoblečena ciganka odvedla tri otroke. Neki orožnik je dejansko aretirati neko žensko, ki je izvajljala otroke na pokopališče. Pri zaslišanju ni hotela ženska ničesar izpovedati.

NAGRADE JAPONCEM VSLED ODLIKOVANJA V VOJNI.

Iz lista »Japanese-American Commercial Weekly« posnamemo, da je japonski cesar imenoval markije Ito, Oyama in Yamagata princem; grofje Matsukata, Inaye in Nodzu markijem; admiral Togo in Yamamoto ter generala Kuroki, Nogi in Oku grofom, za nagrado njihovih zaslug, katere so si pridobili v vojni z Rusijo. Princem dosedaj še ni bil nihče imenovan razen sorodnikov cesarja.

Telefonska in brzoljavna poročila

CESARJEVA BOLEZEN IN DRŽAVNI ZBOR.

Dunaj, 16. okt. Danes se je zopet sešel državni zbor. Začetkom seje je izjavil predsednik državnega zbora dr. Weisskirchner, da je smatral za svojo dolžnost, informirati se o cesarjevi bolezni v kabinetni pisarni in da je dobil od ravnatelja kabinete pisarne pismo, v katerem se avtentično sporoča, da boleha vladar na katarju, ki ima za podlago influenco, a da je razvoj bolezni po okoliščinah doslej zadovoljiv ter more cesar kljub v naravi ležočim pojavom mrzlice življenje urejati kot ponavadi, izvzemši naporno govorjenje, ki bi pospeševalo kašelj. Katarhalni pojavi so manjši, tek in spanje nekoliko boljše, vendar bo treba nekaj časa, da izginejo vsi pojavi bolezni. Zdravnika sta včeraj zvečer konstatirala, da bolnik nima več mrzlice, pač pa še katar. Žila krepko bije. Današnja noč je vladar dobro preživel, če ga je tudi semtertje napadel kašelj. Splošni položaj bolnikov je boljši, dosedaj se mrzlica ni več povrnila. Vladar se čuti krepkega. Gotovo govorim vsem iz srca, ako kličem: Bog nam ljubljene vladarja še dolgo časa ohrani in mu daj zdravje. (Burno odobravanje.)

NAGODBA V DRŽAVNEM ZBORU.

Dunaj, 16. oktobra. V današnji seji drž. zbora je ministrski predsednik Beck predložil nagodbo (glej današnje uvodno poročilo) z daljšim ekspozejem, v katerem je povdarjal, da nagodba ni nagodba po avstrijskih željah,

da pa vendar v njej nikjer ni izdana avstrijska korist in da je v njej avstrijska korist varovana.

NUJNI PREDLOGI POSLANCEV SLOVENSKE LJUDSKE STRANKE.

Dunaj, 16. oktobra. Poslanci S. L. S. so vložili danes več nujnih predlogov za podporo po vremenskih neizgadah oškodovanim občinam.

ISTRSKI DEŽELNI ZBOR.

Koper, 16. oktobra. V včerajšnji seji je poslanec Bartoli napadal slovansko manjšino, ker se je volivna reforma ponesrečila in zavrača za to odgovornost na manjšino. Spinčič odgovarja v hrvaškem jeziku. Nato poslanec Andričič zahteva, da se tudi družbi sv. Cirila in Metoda dovoli podpora 10.000 K. Opisuje raznarodovanje »Lege«. Nastane šum in ropot. Večina odkloni predlog Andričiča in dovoli »Legi« podporo 10.000 K. Nato se slovanski poslanci demonstrativno odstranijo in kličejo Italijanom: Na svidenje pri volitvah! Nočne seje se Slovani niso udeležili. Ob pol 11. uri odgodi deželni glavar zasedanje.

FRANC JOŽEFOVA grenka voda.

Svarilo!

Podpisani izjavljam tem potom, da jaz nisem za nikogar (brez izjeme) plačnik.

Fran. Miklavčič,

2135 4—3

Sv. Križ pri Litlji.

Trbovlski kosovni premog I a. po 1 K 40 h

na 50 kg. in cele voze, v hišo pripeljan (na cele vagonne po premogokopnih cenah) priporoča J. Paulin v Ljubljani, Nova ulica 3. (Telefon št. 32.) glavna zaloga premoga Trbovlskega in Dolenjskega kosovnika, orehovnika in gruša ter Paulus-salon-briketov, na debelo in drobno. 2291 3-3

Dobro ohranjena skoro nova

hišna oprava

za jedilnico in salon, se proda po ugodni ceni. Več se izve na Resljevi cesti 15, partere levo. 2368 (1)

Eno ali dve prijazni solnčni (prazni)

sobi

se dasta takoj v najem. Poseben vhod. Zmerna najemščina. Pojasnila vsak popoldan v Florijanski ulici št. 23, I. nadst. 2367 (3-1)

Kosovni in orehovni premog

najboljše kakovosti iz premogovnika v Trbovljah dostavlja realno in najtočneje v vsaki množini do celih vagonov 2308 4-3

Ivana Treo,

Cesta na Rudolf. železn. 8.

Kot izborna, razmeroma ceno gorivo se najbolj priporoča trboveljski orehovnik.

300 vinskih sodov

po 300, 400 in 700 litrov iz hrastovega lesa, prav dobro vzdržanih, oddaja po prav nizkih cenah

tvrdka M. Rosner & drug

2351 (6-1)

Ljubljana.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Predstave ob delavnikih ob 6, 1/2, 8. in 9. uri zvečer, ob nedeljah in praznikih ob 1/2, 11 uri dopoldne, ob 3, 1/2, 5, in ob 6, uri popoldne ter ob 1/2, 8. in 9. uri zvečer. — Cene: I. prostor 30 kr., II. 25 kr., III. 20 kr., IV. 15 kr. Vojaki od narednika navzdol in otroci vsak prostor 5 krajcarjev ceneje.

= Kinematographie-Théâtre-Français =

bivši „Katol. Dom“ v veliki dvorani I. nadstr., Turjaški trg 1.

Vsako soboto in sredo nov spored.

Izdajatelj: Dr. Ignacij Zitnik.

Tisk »Katoliške Tiskarne«.

Odgovorni urednik: Mihael Moškerc.

23 3 1 1

V prihodnjih dneh bo otvotitev

„Amerikan Bioscop“

Resljeva cesta št. 3
na vogalu Sv. Petra ceste.

Valeeleganten zavod prve vrste!

DELOVODJO-strokovnjaka

ki je popolnoma več izdelovati vsakovrstne cementne izdelke,

2198 6 sprejme A. KOB1 v Borovnici.

Dobre žagarje in izurjenega cirkularista

sprejme takoj v trajno delo proti dobremu plačilu parna žaga v Koprivniku pri Kočevju. Več se izve pri lastniku Dominiku Lušinu v Ljubljani, Jenkove ulice št. 18. 2298 5-3

Izurjena kuharica

išče službe na deželi, najraje v župnišću. Služila je že več let v župnišću, z dobrimi izpričevali. Naslov pove upravništvo.

Poslovodja

vešč slovenskega in nemškega jezika za čevljarsko obrt se sprejme takoj. Zglasiti se je v trgovini Horvat, Sv. Petra cesta št. 30, v Ljubljani. 2372 (2-1)

Otvoritev trgovine!

Dovoljujem si slavn. občinstvu vljudno naznaniti, da sem v Šmarju pri Grosupljem naspr. dekanjske cerkve v lastni hiši šte. 22 otvoril novo trgovino s špecerijskim blagom.

A. ŠKERJANEC, trgovec in župan.

2359 2-1

2333 3

Vsak četrtek in soboto predstave po znižanih cenah za dijake in otroke ob 3, 1/2, 5. in 6. uri. Cene: I. prostor 15 kr., II. 10 kr., III. in IV. 5 kr. Ob 1/2, 8. in 9. uri zvečer vrše se predstave kakor običajno.

Ustanovni shod „Kmečke zveze“ za kamniško dekanijo.

Kamnik, 13. okt.

Prostorna dvorana »Kamniškega doma« danes popoldne okoli treh nabitih polna. Zasedni kamniški kmetje so zbrani, da zgrade novo trdnjavo v obrambo svojih pravic in tako izpopolne združevanje slovenskega ljudstva v svojem okraju, po načelih, ki jih izkusa izvesti S. L. S. Na shodu so tudi navzoči zasedni kamniški meščani, pristasi S. L. S. Na galerijo ali na kor, kakor pravijo Kamničani, pripelje glavnik kamniških liberalcev Sachs menda dva ali tri liberalce, da preže, kaj da se godi v dvorani. Sachs spremlja seveda tudi zvesti njegov pobočnik g. Prašnikarjev »ferbolter« Jereb.

Zborovanje otvori kamniški dekan g. Lavrenčič. Pozdravi zborovalce goste društva »Kamnik«. Združujejo se danes vsi stanoviti. Potrebno je, da se združi tudi temelji človeške družbe: kmečki stan. Blagoslova želijo društvu, ki se ustanavlja danes.

Za predsednika shodu se izvoli kmet Benkovič iz Kamnika.

Predsednik Benkovič izjavi: Spoštovani kmetje! Uvideli smo tudi mi potrebo združevanja. Vsi stanoviti se združujejo. Zaostati ne sme tudi kmet. Sklenili smo zato tudi mi, da si ustanovimo »Kmečko zvezo«. Pravila »Zveze« so duh, člani so pa njeno meso in kri, ki naj ji dajo moč. »Zveza« mora biti. Vsak stan potrebuje zastopstvo, ki ga združuje. Po »Zvezi« hočemo doseči, da se izpolni naše težnje. S. L. S. je naša zastopnica. »Kmečka zveza« ji naznani svoje težnje. Dosegla jih bo pa le, če bo nastopala z jasnimi načeli. Kmet je bolnik. Vse ga boli. Potreben je kmečki stan zdravljenja, a zdraviti se mora prav. Po svojem nagovoru podeli predsednik Benkovič besedo deželnemu in državnemu poslancu dr. Jerezu Ev. Kreku, ki izjavi sledeče:

Dragi možje! Prvikrat danes po volitvah dobivam priliko, da se vam zahvalim za ob volitvah izkazano zaupanje, ki me je izbralo Vašim zastopnikom. Ob volivnem boju sem se predstavljal po posameznih krajih. Ostalo je vam pač še v spominu, o čem smo se razgovarjali na volivnih shodih. Kdor je zasledoval delo naših poslancev v državnem zboru, včrta, da smo zastopali stvari v državnem zboru, ki smo jih obetali po volivnih shodih. Izprožili smo mnogo stvari v drž. zboru. Gotovo je, da kakor smo pričeli, hočemo tudi nadaljevati. Dosedanje naše delovanje dokazuje, da smo držali našim volivcem ob volitvah dano moško besedo.

Na teh shodih sem omenjal tudi potrebo »Kmečkih zvez«. Odobravalci so zborovalci po posameznih shodih to misel. Danes postane ta misel dejstvo. Gotovo je, da se pridruži vsak kmet, ki drži kaj nase, »Kmečki zvezi«. Neobhodno je potrebno, da se pokaže kmet kot stan.

Dozdaj je govorila o kmetovih potrebah »Kmetijska družba«. Nanjo so se obračali vladni krogi, da izjavi svoje mnenje o kmečkih zadevah. Ne odrekam zaslug, ki si jih je pridobila za kmeta »Kmetijska družba«. A gotovo je, da ni mogla, ne more in bo po mojih mislih še manj mogla govoriti v imenu vseh kmetov. Neobhodno je potrebno, da se bo mogla v bodoče obračati vlada glede na kmečke zahteve na »Kmečke zveze«.

»Kmečka zveza« mora biti politična. Žal, da zamore vanjo vstopati le moški, ki so stari 24 let. Kmetica, ki sama upravlja svoje posestvo, ne more biti članica »Kmečke zveze«. Kriva je tega naša postava. Delali bomo z vsemi močmi nato, da se odpravi ta krivica. »Kmečka zveza« mora biti politična, ker mora delovati politično. Odnevat morajo v »Zvezi« kmečka čutila, kmečke želje in kmečke zahteve. To mora pa pokazati »Kmečka zveza« v podobi prošnje in petičij in s pozivi na deželne in državne poslance. Poznam tvornice z malim številom delavstva, ki imajo svoje zveze. Ti zvezani delavci pošiljajo svojim gospodarjem veliko več pisem, kakor jih pošiljajo kmetje cele kranjske dežele vladi.

V državnem zboru se bodo stranke vedno bolj stanovsko vezale. Dve stranki sta, ki bosta dali zbornici v bodoče značaj: ena ljudska in ena protiljudska, ki se bo potegovala za bogataše. Med tema zvezama se pa bosta izločili ena krščanska in ena protikrščanska struja, namreč socialnodemokratska. Mogočnejša bo ljudska stranka v sedanjih zbornici, kakor pa ona, ki bo zastopala koristi bogatašev. Ove stranke, ki morajo priti v Avstrijo do ena veljavne, ki jo zasluži po davkih, delu, poštenju in po svojem številu. Cili kmetov mora biti; Združili naj bi se kmetje cele Avstrije in sklepali na velikih zborovanjih po svojih zaupnikih o svojih težnjah. Mogoče je pa to, da se izvede, le, ako se vežejo kmetje posameznih krajev. (Navdušeno odobravanje.)

Par važnih stvari, s katerimi se pečaj »Kmečka zveza«, naj omenjam.

Novi davčni zakon dobimo l. 1910. Znova se bodo morala pregledati določila davčnega zakona. Nujno se morajo vpoštevati ob tej priliki sledeče kmečke zahteve.

Glede na gruntni davek zahtevajo eni, naj se ceni bolj pravično. Gruntni davek znaša po cel državi 70 milijonov in se razdeli po deželah in po okrajih. Zapišejo vse parcele in kakšne da so in pa koliko povprek nosijo na leto čistega dobička. Zemljišča razdeli v 8. razredov. Krivično je, da uvrščajo tudi male in srednje kmetije, ki ničesar ne donajajo, tja, kamor velika posestva. Če kmet računa, pride do zaključka, da je on najslabšeplačani dni-

nar. Ne vpoštevajo, če je kmet zadovoljen ali ne. Najvišji davek je gruntni davek. Kmet plača davka do 19in pol odstotka od čistega dobička.

Druga zahteva se glasi: Kdor ima le do 600 goldinarjev dohodkov, ne plačaj nobenega davka. Ravno to načelo naj bi obveljalo za kmeta. Pri gruntnih davkih nihče ne vpraša, kje da jih bo kmet vzel. Velja načelo: Kmet plačaj in tiho bodi. Poljaki so stavili v državnem zboru predlog, naj tisti kmetje ne plačajo nobenega davka, ako ne znaša čisti katastralni dohodek 600 gld.

Tretja zahteva pa se glasi: Gruntni davek kot c. kr. davek se mora odpraviti. Vsota je, ki danes v državnem zboru ne pomenja ničesar. Pravična je ta zahteva. Zemlja ne nosi danes več toliko, kolikor je donajala včasih. Od stanu, ki obdeluje zemljo bi morali biti odgnani oblaki. Na dividende naj se napravi davek. Velike naše akcijske družbe dele po sedem in pol odstotkov dividend. Take obresti niso več krščanske. Pri teh ljudeh bi se dal dobiti davek. Delavci se morajo pa puntati, ako si hočejo priboriti kak vinar izboljšanja. Dozdaj so vedno vpili: Podpirajmo veliko obrt. Vpili so za svoj dobiček. Krepak davek akcionarjem in onim, ki imajo ogromne tantieme. Samo, da sede v odborih velikih akcijskih družb in da dajo svoje ime, so ljudje, ki vlečejo na leto dvesto do tristo tisoč goldinarjev. Na tiste dohodke je potrebno, da se nastavi sveder. Naj se poviša pri gotovih ljudeh dohodninski davek do 20%! Krščanski socialci in nemški nacionalci so zahtevali, naj se odpravi gruntni davek. Ta davek je odpravljen tudi že na Pruskem. In Prusija je industrijska država. »Kmečka zveza« naj se tudi v tej zadevi obrne na državni zbor.

Krivičen je tudi hišnorazredni davek pri poslopijih, v katerih stanuje kmet sam. Pravično je, da se plača od dohodkov, ki jih plačajo hišnemu gospodarju stranke. Tako se mi zdi, kadar premišlujem o tem davku, kakor da bi rekla država kmetu: skrbi, da živiš s svojo rodbino v luknji. To je davek na moralo, na zdravje ljudstva. Tistim, ki rabijo hiše le zase, naj se ta davek odpiše.

V naši državi imamo danes boj proti dragini. Meso po mestih je neznansko poskočilo v ceni. Kje naj se tu odpomore? Naj li se odpro meje? V naše kraje pride nato kuga, ker imajo v Srbiji, Bolgariji in Rumuniji zelo slabe zdravstvene postave glede na živinske bolezni. Edina pot, ki vodi do nižje cene mesa je, da dvignemo našo živinorejo. Če smo ločeni danes od Ogrske, bi morali dovažati živino od drugod, ker jo pri nas primanjkuje. Neč ne veljajo zaprte meje, če se živinoreja ne dvigne.

Tista vlada, ki je svoj čas gledala le na gozd, je prišla zdaj do tega, da je paša neobhodno potrebna in da je nekaj nenravnega, ako se krmi živina po hlevih. Osobito plemenska živina potrebuje paše. Dokazujejo danes, kako je paša potrebna, tisti vladni možje, ki so svojčas onemogočili pašo in razdrli pašnike. Narejene so pa sedanje postave tako, da bo le težko skupaj spraviti po krivdi vladnih mož razkosane pašnike.

Koliko je zdaj manj živine po gorah zaradi neumnih postav. Takrat, ko jih še ni bilo, so lahko kmetje redili živino. Doseči se dá po razumnem gospodarstvu, da zraste dvakrat toliko trave, kakor dozdaj. Kako naj se redi živina, če ni pašnikov. Ko se bodo reševala ta vprašanja, bo treba zadreti trn v peto graščakom in lovcom. Danes se bi je osobito po Kamniških planinah vojska med srno in človekom. Podoba je zdaj taka, da je srna na vrhu, kmet pa spodaj. Obrniti se mora podoba tako, da bo stala srna spodaj, kmet pa na vrhu. (Živahno odobravanje.)

Izjavljam, da ako mi poveri zaupanje volivcev poslaniško mesto pri prihodnjih volitvah v kranjski deželni zbor, bo ena mojih prvih dolžnostij, da spravim skozi postavo o paši in o vodovodih.

Navedene zahteve imajo svoj znanstveni temelj. Tudi se že izvršujejo. Na Predariskem imamo planine vse očiščene. Cele doline so, kjer ne dobite bilke žita. Opisano imajo vso živino. Le najslabša živina se da mesarju. Uredili so lepo svoje planine Korošci. Uredili so vode. Imajo primerne hleve. Tako se dela denar. Živina potrebuje svežega zraka. Res, da prvo leto pride s planine suha. A zato se ji utrde kosti in ojači zdravje.

Pri nas na planinah so pa gledali vladni komisarji nato, da je rasla na vsaki skali vsaj kaka robida. Oglejte si solnograške planine. Vzorno urejene imajo planine. Iz beračije, v kateri živimo pri nas zdaj, moramo vun. Niso še mogle zajeti naše mlekarne tujih trgov, dasi imamo Trst pred nosom. Potrebujemo izučenih mlekarjev.

»Kmečke zveze« naj sodelujejo pri tem. Prireajo naj svojim članom politične kurze. Kmetje bi se naučili pri teh kurzih postav, ki se tičejo kmeta. Prirejala naj bi se po »Kmečkih zvezah« popotovanja v tuje kraje. Koliko si je izboljšal naš kmet doma ravno vsled božjih potov na Sv. Višarje, k Sv. Krvi. Z odprtimi očmi gleda, ko gre po svetu, kar vidi in izboljša potem doma. Zbrali naj bi se boljši gospodarji, da si ogledajo po drugih krajih kmečke naprave. Zaostajamo, ker nikamor ne gremo. Ne stane veliko taka pot, a izplača se pa.

V dogovoru z gozdnim komisarjem Poschem si je ogledal bohinjski župnik Piber planine in pašnike drohoid. Pridobil si je toliko izkušenj, da ko je ogledovala komisija planine, je Piber namestoval poljedelsko ministrstvo. Koliko je storil bohinjski župnik Piber za izboljšanje v Bohinju. To ve le tisti, ki je to zasledoval.

Na ta način preobrazimo tudi naš okraj. Bohinjski župnik je šel, zakaj bi pa ne šel tudi kak kmet, da vidi, kako da gospodarji kmet drugod.

Kako zabavljajo hinavski liberalci, če gre kmet v Rim ali pa v Lurd. Kmet vidi, kako se godi na svetu. Gleda z odprtimi očmi. Saj ga ne zapro v kak zabo. Naša liberalna gospoda si misli, da kmet ostani doma in da ima le ona svoje pravice. Tem ljudem moramo pokazati vse svoje zaničevanje. S tem, ko zaničujejo kmeta, kopljejo sebi grob, ker žive od njega. Naj ne misli ta jara gospoda, da bo kmet vedno molčal ob zaničevanju te gospode in da ne bo začel rabiti drugega orožja, ako ne dá miru. V dušo se mi gabi ta neumna liberalna drhal, ker hoče pribiti kmeta v svoj kot, da bi ne videl, kar mu koristí.

»Kmečka Zveza« skrbi za kmetijske težnje po posameznih krajih, ki naj bi se vršili pozimi in na katerih naj bi se kmetje učili stvari, ki spadajo v kmetijsko. Tisti denar za šolo na Grmu se mi zdi vun vržen. Vzga-jajo se na njej le financarji, šribarji in dacarji, ne pa kmetje. Dežela imej vse polno učnih moči, ki so izučene v kmečkih stvarih. A ti možje naj gredo med ljudi in naj jih tam nauče na po zato prirejenih strokovnih tečajih umnega kmetijstva. Govornik obširno razpravlja, kakšne naj bi bile te kmečke šole po deželi. Kmečki stan še ni izgubljen, če se poprime vsega in če se povrne med kmete nekdanja zastopnost, nekdanja ljubezen. »Na »koru« dvorane zakliče liberalni Prašnikarjev »gospod« ferbolter Jereb: »Dajte kmetu šol.« Zborovalci se začudeno obračajo. Smejejo se modrosti gospoda liberalnega ferbolterja. Klici: »Ali je gluhi, Ni li ničesar čul.«

Dr. Krek: Dobro jutro! Silno trdno spanje je moral imeti ta človek, ki je zaklical zdaj na galeriji. Čel čas pred njegovim medklicem sem govoril o potrebi izobrazbe kmetu. Ali ni tega čul? (Bučen smeh in pri-trjevanje.)

Dr. Krek nato nadaljuje: Glede na živinorejo se moram dotakniti tudi vprašanja o živinozdravnikih. Naše živinozdravniške šole so mnogo slabše, kakor po drugih krajih. Znano je, da ko dovrše zdravniki svoje študije in ko že postanejo doktorji, še obiskujejo bolnišnice, da se priučijo praksi. Živino-zdravnika pa kar nastavijo, dasi nima še nikake prakse.

Šola za živinozdravnike je slaba. To je pa velika škoda kmetu. Ob času kake kuge kar povprek pobijajo živino. Da, celo na Dunaj morajo dati preiskavati, če je bil konj smrkan ali ne. Popolnoma se mora preosnovati živinozdravniško šolstvo. Mladi živino-zdravniki naj bi dobili ustanove, da si gredo ogledat in študirat tudi v druge kraje.

Nujno je tudi vprašanje o zavarovanju. Ko bi dobil ob kaki nesreči pri živini vsakdo odškodnino, bi tudi nihče ne zakrival bolezni. Živinska deželna zavarovalnica je nujno potrebna. Na Koroškem jo imajo.

Glede na pomoč pri požarih, toči, sodijo nekateri, naj ustanovi država velik fond za podpora. Srečnejša je misel o splošni zavarovalnici.

Ustanoviti se mora v naši deželi tudi hipotekna banka.

Govornik govori nato o načinu organizacije »Kmečkih Zvez« in obrazloži pravila. Naglašja: »Kmečka Zveza« ne kliče v vojsko drugih stanov. Potegovati se hoče za kmečke koristi. Nadaljuje:

Liberalci in nas eden ne bodo šli skupaj. Odkritosrčno izjavljam, kakor želim, da se godi dobro kmetom, tako tudi želim, da se godi dobro drugim stanovom. Kdor pošteno dela, naj mu bodi tudi obstanek olajšan. Kdor pa hoče živeti na škodo drugih, naj pa izgubi pravico do življenja. Kmečka Zveza ne bo sovražila nobenega stanu. Dobri meščani, ki sede danes med kmeti, vedo, da sta potrebna kmet in meščan. In kakor se danes družijo kmetje, tako želim, da se sestanejo v kratkem obrtniki. Prepričan sem, da bodo navzoči takrat tudi kmetje in se bodo veselili z vami, kakor se vi danes veselite, da se združijo kmetje. Posamezni stan združen. Nad vsemi stanovi pa skupen narod, edin, domovina močna po slogi združenih stanov. Nad vsem pa božja postava. Svoje oko uprto kvišku k nebu, v zagotovilo, da je kmet zvest božji postavi. Ta kmet močan, krepak, svoboden v svoji zemlji. Dovolj zraka, dovolj kruha v domovini, samo izrabiti se mora znati. Dostavljena, bodi cilj naše organizacije, ki je postavljena na neizpodbojno božjo postavo. V to zvezo si podajmo roko. Ne vprašamo, kdo si, kaj si, ki vstopi v našo sredo, a eno moraš priznati: Nad nami je en gospodar, ki se mu moramo, in se mu hočemo klanjati! (Burno odobravanje.)

Po dr. Krekovem govoru pojasni g. Benkovič pravila K. Z. Z. K. D. Po Benkoviču govorita dva kmečka moža, ki naglašata nujno potrebo, da se izpremene postave o gozdh in sekaturah nasproti kmetom kakor tudi, kako da je nazadovala živinoreja. Kmet, ki je imel včasih 120 ovac, jih ima zdaj 7.

Besedo podeli nato predsednik Benkovič Prašnikarjevemu »ferbolterju« Jerebu, ki izjavlja da ni mislil ugovarjati izbornemu govoru dr. Kreka. Z obema rokama podpisuje, kar je izjavjal dr. Krek glede na kmečke zahteve. S svojo opazko »Dajte kmetu šol« ni mislil nikogar žaliti. Zeli si šol in složnega sodelovanja šole, po kateri si razširi kmet svojo izobrazbo. Dr. Krek: Meni se je zdela opazka predgovornika žaljiva. Nisem nava-jen, da mirno sprejemam klofute. Vrnem jo takoj. Po lojalni predgovornikovi izjavi pa tudi jaz prekličem, če se je čutil predgovornik žaljenega. Glede na šole je moje mnenje

tole: Mi moramo kmeta pripraviti, da bo vedel, da mora znati brati, pisati. Če mu pa le dekretiramo šole, so pa ljudje hudi. Naj še pošljejo učitelja, ki začne delovati proti duhovnikom, postane šola sovražena od kmeta. Šola se mora priljubiti ljudem. Kjer so naše organizacije, tam čitajo ljudje z veseljem. V Seiški dolini ne dobite tudi v hribih hiše, kjer bi ne imeli in brali časopisov. To je napravila organizacija. Zlagam se z mislijo, da deluj šola sporazumno s cerkvijo. Učiteljstvo naj pa ne misli, da je zato tu, da nasprotuje duhovnu. Dokler se bo mislilo med učitelstvom, da bodi šola trdnjava proti cerkvi, toliko časa naše ljudstvo ne bo zaupalo šoli (Burno odobravanje.) Skladam se z mislijo predgovornikovo in želim: Bog daj, da bi imeli šole, v katerih bi delovali učitelji sporazumno s cerkvijo. (Burno odobravanje.)

K besedi se je še oglašil urednik »Kamničana«, liberalni Saks, kateremu pa predsednik vzame besedo, ker je govoril o praharni, ki ne plačuje občinskih doklad. Saksu se je povedalo, da to ni na dnevnem redu »Kmečke Zveze« in se o tem lahko po shodu zgovori s poslancem. Saks je tudi ubogal in je po shodu dalje časa konferiral s poslancem, ki je zagotovil, da smatra kot svojo dolžnost, da zastopa tudi koristi kamniških meščanov.

Trgovina

za špecerilsko in mešano blago v
„Narodnem domu“

v Spodnjem Dravogradu
se dá s 1. decembrom t. l. v najem.

Pojasnila daje Hranilnica in posojilnica v Spodnjem Dravogradu na Spodnjem Koroškem. Uradni dan vsak četrtek. 2338 3-3

Pristen le tedaj, če je trioglasta steklenica zaprta s spodnjim pasom (rdeč in črn tisk na rumenem papirju).

Doslej nedosežen!!

W. MAAGER-ja
:: pristno čisto ::

DORSCH ribje olje

(v zakonito zajamčeni opravi)

rmeno, steklenica K 2—
bela, „ 3—
pri 2348 12-1

Viljemu Maager-ju
na Dunaju.

Od 1869 uvedeno splošno v avstr.-ogrski monarhiji.

Gospodje zdravniki in profesorji ga radi zapisujejo.

Dobi se skoro v vseh lekarnah in drožerijah.

Glavna zaloga in razpošiljalnica za avstro-ogrsko monarhijo:

W. Maager, Dunaj, III/3, Heumarkt 3.

Ponarejanja se sodnijsko zasledujejo.

Ugodna prilika!

Proda se iz proste roke: 2357 2-1

1. Lepa kmetija, v bližini trga, z novimi poslopji; polovica kupnine lahko vknjižena ostane.
2. Nova enonadstropna hiša z vratom ter drugimi poslopji; dve tretjini kupnine lahko vknjiženi ostaneta

=====

C. kr. oblastveno potrjeno 20 104 72

učilišče za krojno risanje

Franja Jesih

Ljubljana, Stari trg št. 28.

● Dobi se tudi kroj po životni meri. ●

=====

Predstave se vršijo
v delavnikih od 5.
do 9. ure popoldne,
ob nedeljah in praz-
nikih od 10. do 11. ure
predpoldne in od 3.
do 9. ure popoldne.

Kinematograf EDISON

:: Dunajska cesta nasproti kavarne „Europa“. ::

Danes v sredo nov spored.

Vsak četrtek in
soboto od 3. do
6. ure popoldne
predstava za
dijake po zni-
žani ceni. ::

2124

2296 3-3

Trgovci z vinom!

Ob priliki naročil ne pozabite na domačo trdtko

Bratje Lučić-Roki ::

Vis (Lissa) Dalmacija

ki ima v zalogi **viška vina** ter jih pošilja v svojih sodih najbolj sloveča **na drobno in debelo počenši** od 30 litrov naprej, po zmernih cenah, ne boječ se nikake konkurence. — **viški opol in belo vino**

Naš poznani radi svoje dobrote in izbornosti ne potrebuje nobenega priporočila, ker se priporočata sama, torej trgovci, požurite se!

Odjemalcem na debelo dajemo popust. — Vzorce na zahtevo brezplačno. — Za prist-

nost naših vin jamčimo. —

Za dame! 2257 52-5 Za otroke!

elegantne klobuke

ter vsakovrstne modele priporoča

A. Vivod - Mozetič

Ljubljana, Stari trg 21.

Modni salon trgovsko modnega blaga itd., itd.
Popravila klobukov ceno in fino. - Zunanja
naročila točno.

Učenca

za krojaško obrt sprejme takoj **Ivan Bukovnik**, Ljubljana, Mestni trg 9.

2283 10-8

Brilika.

Prodaja jesen-
skega blaga po
zelo znižanih
cenah pri

Gričar & Mejač

Ljubljana

Prešernove ulice št. 9.

2151 6-5

OPEKO-ZIDAKE

se dobi v poljubni množini

1863 20-5

v parni opekarni Jos. Lavrenčiča v Postojni.



Največja zaloga ur, verižic,
prstanov in uhanov z bri-
ljanti itd. Kdor hoče imeti
trpežno in dobro idočo
uro naj kupi samo znamko
„Union“.

2084 10

FR. ČUDEN

urar in trgovec
v Ljubljani, Prešernove ulice.

Ceniki zastoj in poštne prosto.

RAZGLAS.

C. kr. tobačna tovarna v Ljubljani razpisuje s tem za
dražbo sledečih odpadkov in starega blaga pismeno kon-
kurenčno razpravo:

1800 kg odpadkov trojnika	zavito v bale brutto za netto
900 „ „ domačega platna	„ „ „ „ „ „
1800 „ „ jutnega	„ „ „ „ „ „
500 „ „ „ črnega	„ „ „ „ „ „
3000 „ „ hodničnega	„ „ „ „ „ „
1100 „ „ jutnih niti	„ „ „ „ „ „
2500 „ „ vrvi	„ „ „ „ „ „
5500 „ „ papirja finega belega	„ „ „ „ „ „
8000 „ „ prepost.	„ „ „ „ „ „

Že rabljena jutna embalaža od turškega tobaka, še pripravna za zavijanje in sicer:

4800 kg = 19200 kosov prevlek, tanka in redka tkanina, 150—180 cm dolga in 80 cm široka
5300 kg = 15000 kosov prevlek, pleteninasta tkanina, 180—220 cm dolga in 23—35 cm široka
1850 kg = 4500 kosov prevlek, pleteninasta in črna tkanina, 170 cm dolga in 30 cm široka,

nadalje:

17900 kg litega železa (odlomki) nezavito
4200 „ „ „ ožganega
7600 „ kov. „ starega in mešan. z žico in vezn. železom, nezavito
1750 „ železne pločevine stare, nezavite
420 „ bakren. „ ožgane,
120 „ medene „ stare,
490 „ cinkove „ „
350 „ medi „ „

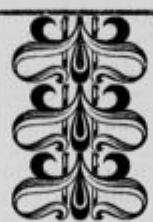
Pismene s pobotnico kake c. kr. blagajne z 10% vloženem vadiju spremljene in z
1 K za polo kolekovane ter na naslovni strani zavitka z napisom „Ponudba za pre-
zvetje odpadkov“ označene ponudbe vložiti se morajo najpozneje do

21. oktobra 1907 opoldne

pri C. kr. tobačni tovarni v Ljubljani.

C. kr. tobačna tovarna v Ljubljani,

dné 3. oktobra 1907.



Prva kranjska zaloga vina

iz raznih odlik. kleti in lastnih vinogradov

Kolizej šte. 130, Ljubljana.

Vino je pod pregledom kmetijsko - kemičnega
— preizkuševališča za Kranjsko v Ljubljani.

V zalogi se nahaja Vermouth, konjak, rum, tropinovec
i. t. d., kakor tudi druga desertna vina v steklenicah.

2235 10 5

Važna novost!

Anton Medved: Za pravdo in srce.

Tragedija v petih dejanjih.

Cena knjige v elegantni vezavi K 3-50. Ker se bo novembra meseca
igrala drama v ljubljanskem gledišču, oddajamo knjigo na pesnikovo željo
onemu, ki jo naroči in plača pred koncem novembra, za skrajno
znižano ceno **K 2-50** v elegantni vezavi.

Ta drama je izboren donesek za izpopolnitev slovenskega dramatič-
nega slovstva za ljudske odre, katerim sploh jako manjka primernih igro-
kazov. Zelo laskavo in vseskozi nepristransko oceno je prinesel dne
10. oktobra t. l. „Slovenec“. Zlasti ugodno je ocenil dramo „Slov. Narod“,
„Ljubljanski Zvon“ in „Slovenec“ pred osmimi leti, ko se je prvič upri-
zorila v ljubljanskem gledališču.

Obenem priporočamo tudi:

2316 12 3

Anton Medved: Poezije. Cena K 3-80, eleg. vez. K 5.—.

Gotovo je še vsakemu znano, koliko priznanja so našle te poezije in
kako pohvalno se je izrekla kritika vseh slovenskih časopisov.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Podružnica
v Spljetu. :

Delniška glavnica:
K 2.000.000. :

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Stritarjeve ulice šte. 2

sprejema vloge na knjižico in tekoči račun ter je obrestuje od dne vloge do dne vzdiga po 4 1/2 %.

Podružnica
v Celovcu. :

Rezervni fond: :
K 200.000. :